

RUKU

DE RUKU BAGAGE

	blz.		blz.
Nos fatalismo heografiko	1	RUKU poezie	18
RUKU lezers	5	Pagina di rou pa Antiyas	26
Nog meer Anne Frank	5	Mededeling	27
Op zoek naar een zondebok voor 30 mei?	7	Sociale problemen in de Antilliaanse ge-	
De Identiteit van het papiamentu	11	meenschap	27
Pipitanan di RUKU-pitten	13	Over Socialisme	28
De mite van de Uncle Tom-slaaf en de		Naar aanleiding van „Over Socialisme” ...	30
herkomst van het papiamentu	17		

KANTIKA PA CHILA

bam mi barku bark'i bela
bam pa hui bai

balia ritmo di mi ola
balia ritmo di mi stem

bam mi barku bark'i bela
bam pa hui bai

bientu lo lastra 'bo
benta 'ki i benta 'ya

bam mi barku bark'i bela
bam pa hui bai

subi baha sigi kuri
grita hari sigi lucha

bam mi barku bark'i bela
bam pa hui bai

hala linya korta ola
yena bela ku rosea di lamá

bam mi barku bark'i bela
bam pa hui bai

mira tera drif nos tras
mira hende bira nada lew ayá

bam mi barku bark'i bela
bam pa hui bai
bam mi barku bark'i bela
bam nos hui bai!

Carel de Haseth.

Een groep negers van Nola Hatterman, „de Surinaamse schilderes van Nederlandse afkomst”, op wiens werk wij in de toekomst uitvoeriger zullen terugkomen.

PIPITA DI RUKU

GUILLERMO ROSARIO

Pa un reportaje den su revista Opinion tokante di kampionato mundial e eskritor Antiyano **Guillermo Rosario** a resibi un menshon honorabel na Mexiko di Asociación mundial de Prensa Olimpica A.C., resibiendo un trofeo "El fuego de la Cultura" y un diploma.

Nos ta konsidera Guillermo su menshon honorabel komo un men-

shon honorabel den mundu tambe pa nos lenga papiamentu, pa kua Guillermo Rosario, ku su hopi publikashonnan, a hasi hopi y ta dun'e nos sincero Pabien.

RUKU PASPOORT

Redakteur: Frank Martinus

Omslag: Ph. Rademaker

Sekretariaat: Postbus 783.

Prijs: f 1.50 Ant. Crt.; verschijnt 6 maal per jaar.

Talen: Papiamentu, Nederlands, Engels, Spaans.

Signatuur: Ongesignde bijdragen: Frank Martinus Arion.

Druk: Drukkerij Scherpenheuvel N.V.

Overneming van essayistische stukken is toegestaan, mits de bron erbij vermeld wordt.

Overneming van gedichten en verhalen niet zonder schriftelijke toestemming.

N.B. Vanaf de nieuwe jaargang (1971) zal RUKU geen abonnementen meer aannemen en alleen in losse nummers verkrijgbaar zijn.

Perspectief

NOS FATALISMO GEOGRAFIKO

Segun Time di dia 26 di oktober 1970 den un artikulo riba e hubileo di 25 anyu di Nashonnan Uni, e paisnan grandi den e liga aki ta bini ta preferi di no trata kestionnan grandi den e asamblea aki pasobra e ta hopi grandi i pa motibu di e representashon disproposhona den dje. Loke Time ta kai ariba ta e hecho ku e paisnan chikitu den Nashonnan Uni tin e mes derechi di vota ku paisnan grandi manera Merka, Rusia, Fransha i Inglatera. Di e total di 65 pais (Time ta skirbi) teritorionan, mandatonan i kolonianan ku ta preparando pa nan independensha, 50 tin un poblashon di menos di 100.000. I Time ta pretende ku tur huntu e miembronan potenshal aki ta representa menos hende ku ta biba na New York City, mientras ku segun Time den Asamblea Heneral di Nashonnan Uni nan por amasa bastante hende pa blokea e mayoria di dos di tres parti ku ta nesario pa e kuerpo aki yega na un desishon importante.

E mentalidat ku ta sali for di e artikulo menshona aki ta hopi tristu pasobra e ta demostra klaramente un favoresementu di e politika di poder ku Merka ta hibando ya ta tempu kaba a kosta di un politika di respet pa soberenidat di kada pais, pa chikitu ku e ta. Ta e politika di poder aki a pone ku Merka a inbadi paisnan chikitu sin mas ora e hanja ta bon, manera a pasa ku por ehempel Sto. Domingo.

Segun nos, ta bira tempu pa paisnan chikitu, ku nos por defini komo paisnan ku un poblashon di bou di un miyon hende, kuminsa tuma stapnan kontra e mentalidat aki. I e mihor manera ku nan por hasi esaki ta buska union ku otro pa mira kua

politika komun huntu nan por defini pa pone e paisnan grandi res-peta nan soberania i independensha sin mas.

Den e mes artikulo aki Time ta propone, di no akseptá e paisnan chikitunan aki komo ful miembro di Nashonnan Uni sino solamente komo paisnan asosiá, loke ta introdukshon formal di un diskriminashon mas, (biniendo for di un rebista Merikano, no mester stranja n'un hende) pero ku sinembargo ta un trapamentu bou di pia di e prinsipio di soberania di tur pueblo pa chikitu ku e ta. E pais chikitu nan pues mester uni, formando un sorto di liga di paisnan chikitu pa bringa e mentalidat aki for di su rais.

E nesidat aki ku pa fortalese nan independensha i soberania paisnan chikitu mester uni, ta trese dilanti mes ora nesidat tambe di un konosementu mas amplio ku kisas te awor nos tin di e pais independientenan chikitu aki. Tal konosementu pa nos Antiyano ku ningun momentu no por stop di purba realisa independensha futuro di Antiyas, ta nesario sin mas.

Wel, na prome loga, laga nos bisa ku nos ta konsidera komo un pais chikitu un pais di menos ku un miyon di habitante. Manera Time ta bisa, di 65 di e paisnan o teritorionan ku ta buskando independensha pronto, tin 50 ku menos di 100.000 habitante lo no ta eksahera di kalkula ku e 15 sobranan no ta pasa un miyon, o ku en todo kaso, probablemente tin ainda un gran kantidat di paisnan i teritorionan ku bou di un miyon di habitante, fuera di e sinkuenta ku Time kier men, ta buskando nan independensha. Pero laga nos fiha nos pa tur siguridat

riba e 50 di Time. Anto nos por konklui ku sinkuenta pais ku den futuro lo bira independiente tin menos ku un miyon di habitante. Antiyas en todo kaso no ta para so!

Pero loke kisas ta mas sorprendente ainda ta, *ku den e paisnan ku ta independiente kaba*, tin un gran kantidat ku tin menos ku un miyon habitante o (den dos kaso) un algitu mas. Pa ta presis: E sifra ta 29 si nos konta Mauretania (1.100.000 habitante) i Trinidad i Tobago (1.016.000 habitante) aden, loke, ya ku e diferensha for di un miyon ta asina poko, nos por bien hasi.

Awor nos ta mira, *ku e kantidat di paisnan chikitu independiente ta resulta hopi mas grandi*, ku hende nan ta kere (ku di sueltu por nombra ta kere (ku di sueltu por nombra kisas dos pais independiente, ku menos di un miyon di habitante). Kier men Antiyas i Sirnam lo no ta so, ora nan bira independiente, pero nan dos lo hasi e paisnan chikitu independiente bira 31. Promer ku nos sigui, e siguiente akklarashon. Intenshonalmente nos no ta basa nos riba grandura di un pais, komo regla di medida di su grandura den e asunto aki, sino riba su kantidat di habitante, ya ku fasilmente por wordu proba ku grandura di un pais riba su mes, ta nifika masha poko pa su eksistensha komo forsa bital den asuntunan di mundu. Hulanda por ehempel ta mas chikitu ku tantu Benesuela i Sirnam, pero ta surpasa nan tur dos den kantidat di habitante: Koeweit na Azia, ta kasi dos biaha mas grandi ku e isla di Cyprus den laman Mediteraneo, i sinembargo Cyprus tin mas habitante, es desir mas bida. Nos Antiyas mes ku ta presis dos bes mas grandi ku Barbados, sinembargo tin mas o menos mes tantu habitante ku e isla independiente aki.

Luxamburgo, entre Belhika, Ale-

mania i Fransha, ta ocho biaha mas grandi ku Malta, pero nan dos tin mas o menos mes tantu habitante; Mauretania ku su 1.085.005 kilometer kuadrá, ta 200 biaha mas grandi ku Trinidad ku Tobago (ku huntu tin 5128 kilometer kuadrá) pero nan kantidat di habitante nan ta meskos, etc. E ehempelman aki ta asina tantu pues, ku den e siguiente komparashonnan ku nos ta bai hasi nos por neglisha grandura di e paisnan enbolbi pa konsentra solamente riba nan kantidat di habitantenan. Pa klara e situashon mas tantu, nos ta parti e 29 paisnan chikitu (o mini) independiente aki, den tres kategoria. Paisnan independiente ku menos di 100.000 habitante nos ta pone den e kategoria A; paisnan independiente ku menos di 500.000 habitante (ku ta bai hopi serka Antiyas) den kategoria B. i pa ultima paisnan ku mas di 500.000 habitante, i ku (salba Mauretania i Trinidad ku Tobago) tin menos ku un miyon den e kategoria C. (Mayoria di informashon ta ser saká for di: "Elsevier, Atlas van de wereld, edishon di diesocho, 1970).

Kategoria A. (menos ku 100.000 habitante).

Andorra, un republiek den seru, riba frontera di Fransha ku Spanya; bou di mando direkto di president di Fransha i Obispu di Seo de Urgel, 11.000 habitante.

Lichtenstein, entre Oustria ku Suisa tin unidat di duana ku Suisa i 19.000 habitante.

Republik di San Marino (den nort di Italia), 17.000 habitante.

Monaco, na kosta seit di Fransha (1 kilometer i mei kuadrá!) 23.000 habitante.

*Suidat di Vatikan*o, 2270 habitante.

Islanan Malediva; e grupo di 2000 islanan aki di kua 200 ta habita ta situa na Azia i a bira un republiek na 1965, 98.000 habitante.

Naura, un isla di 21 kilometer kuadrá den Oseania a bira independiente na 1968 i tin 4.900 habitante.

Kategoria B. (Riba 100.000 pero menos ku 500.000 habitante, grandura di Antiyas i Sirnam).

Luxamburgo, entre Fransha, Alemania i Belhika, 335.000 habitante.

Malta, un grupo di isla na kosta nort di Afrika, 319.000 habitante.

Islandia, un isla grandi den Oseano Atlantiko, 200.000 habitante.

Ginea Ekuatorial (Afrika) independiente na 1968, 257.000 habitante.

Gabon, (Afrika; independiente na 1960), 478.000 habitante.

Gambia, (Afrika; independiente na 1966 i den Commonwealth ingles) 348.000 habitante.

Ngwane (Afrika; independiente na 1968, 385.000 habitante.

Ruanda (Afrika; independiente na 1962), 330.600 habitante.

Zanzibar i Pemba, (sultanado k'a bira independiente na 1963 pero ku na 1964 a forma huntu ku Tanganika un pais nobo, Tanzania, 338.000 habitante.

Kooweit, (Azia, independiente na 1961) 491.000 habitante.

West-Samoa 122.000 habitante.

Barbados, independiente na 1966, 245.000 habitante.

(Antiyas, 250.000 habitante.)
(Sirnam, 363.000 habitante.)

Kategoria C. Mas ku 500.000 pero menos ku 1 miyon, salvo den dos kaso).

Botsuana (Afrika, independensha na 1964) 593.000 habitante.

Republik di Kongo (Afrika, independiente na 1960) 860.000 habitante.

Leshoto, (Afrika, independiente na 1966) 885.000 habitante.

Mauritius (Afrika, independiente na 1968) 774.000 habitante.

Bhutan (relashonnan exterior den man di India) 772.000 habitante.

Siprio, independiente na 1960, 614.000 habitante.

Maskat ku Oman, 565.000 habitante.

Guyana, independiente na 1966, 680.000 habitante.

Trinidad ku Tobago, 1.016.000 habitante.

Mauretania, 1.100.000 habitante.

Den e kategoria B, ku Antiyas ta kai aden, tin 12 pais kaba; si Antiyas i Sirnam bira independiente nan lo ta di 14. Pone e 7 paisnan ku ta independiente kaba i ta hasta mas chikitu ku nan, ta bira un grupo di 21. Pone e 10 nan ku ta mas grandi ku nan (kategoria C) pero ku ainda por wordu konta komo paisnan hopi chikitu, anto e grupo ta bira mas grandi, esta 31. *Kiko ta para anto di e mito ku Antiyas no por ta independiente pasobra nan ta muchu chikitu?! Kiko ta para si nos agrega serka e grupo aki paisnan i teritorionan ku manera TIME a partisipa ta buskando nan independensha i ku lo hasi, si nan tur logra e grupo di paisnan chikitu bira te 80 pa 100 pais? E mito ta redikulo! I ta solamente si nos supone ku e hendenan ku ta biba e mito aki (den kua tin hopi hulandes) no a bai skol èt oll nos lo por komprende. Pero nan a bai skol; kier men anto ta di mala fe nan ta. Nan no kier mira Antiyas bira independiente, pasobra esei ta nifika expresion total di identidat di un pais; expresion total*

voor alles waar muziek IN zit

*

muziek pa UN y TUR

LA BONANZA

PUNDA — OTRABANDA

di nos Antiyanismo i p'esei nan ta juda fortifika nos "fatalismo heografiko"

Stratehia di independensha.

Loke Antiyas mester hasi anto mas pronto posibel ta buska su loga den e grupo grandi deskribi aki riba, esta su independensha. Despues di e independensha aki mester fomenta un solidaridat entre e paisnan aki, ku por juda nan garantisa nan soberania. E paisnan chikitu aki tur huntu por ta representa un 30 miyon hende, loke tòh ta nifika un grupo di hende basta grandi (mitar di Fransha, Inglatera, Gran Britania i di Alemania Oksidental.) Si bini trobbel den Nashonnan Uni, ku paisnan hopi chikitu tin mes un boto ku paisnan grandi (anke nos ta hanja ku e prinsipio di soberania di pais no mester wordu kambia) tòh huntu nan lo hanja un mihó posibilidat riba e plataforma mundial aki ku si nan keda kada un riba nan so, pasobra e idea di miembro asiosia ku a zona na Merka ei, no ta nada mas ku un atentado riba nan boto. Pues, por ser desidi dor di e paisnan grandi ku pa un pais tin un boto den Nashonnan Uni, e mester tin por lo menos un miyon habitante. Si e paisnan chikitu e ora ei tin un union, anto huntu nan por exihi, basá riba e situashon di awor, tòh semper 30 boto, *en bes di no hanja ningun si nan keda afo*. Esaki ta nifika en realidat ku na e momento ei nan lo kambia e prinsipio di soberania den un prinsipio di demokrashia total i mundial. *Es desir kada pais ta hanja proporsionalmente e kantidat di boto, ku ta koresponde ku e kantidat di hendenan ku e tin*. Loke ta nifika ku tur hende lo por expresa nan bos den Nashonnan Uni. Nos a yega e ora ei na un gobiernu mundial. (Un proposishon ku pronto lo no ser abansa, anke China drenta Nashonnan Uni un dia, pasobra China ku su kasi 800 miyon, tin kasi kuater biaha mas habitante ku Merka, mientras ku Rusia tambe tin mas hende ku Merka).

Pero tòh, anke nos tin ku basa nos riba e prinsipio simpel di soberania di paisnan, loke ta nifika ku den Nashonnan Uni kada pais tin un boto, ta bon ku pais chikitunan hala mara ku otro. Pa huntu nan buska solushon pa nan problemanan komun i forma un plataforma mundial, pa

defende nan soberania kontra e paisnan mas poderoso. *Un Antiyas liber i independiente ku su tradishon di multilinguismo por hunga un rol grandi den fomentashon di e solidaridat aki*.

E mito di bendementu di Antiyas.

Un sinkuenta anjanan pasa ainda e forsa di kolonialismo tabata asina grandi ku e paisnan Oropeo i Merka tabata hasi ku nan kolonianan i otro paisnan menos poderoso kompletamente manera nan tabata hanja ta bon. Manera nan a hanja ta bon, paisnan Oropeo a sker Afrika for di otro na pida pida meskos ku un trupa di kacho por ranka panja bieu kibra, o un trupa di leon sker un lamchi for di otro. I nan tabata bende i kumpra paisnan ku hende riba dje manera nan tabata kie. Meskos ku prome nan tabata kumpra i bende esklabo.

Un di e ultimo bentanan den nos bisindario ta bendementu di Islanan Birgen, St. Croix, St. Thomas, St. Bartholome, ku tabata Danes antes, ku Merka, i hopi biaha un sinkuenta anja pasa e rumornan tabata kore ku Merka kier a kumpra Korsou i Antiyas for di Hulanda. (Antigua-mente den siglo 17 Hulanda a kambia kolonia di Nueva York pa Sirnam ku Inglesnan). Awor ta surhi un mito nobo, ku ta ku Benesuela Hulanda lo bende Antiyas, i wel denter di sinkuenta anja. E asunto ta esaki. Ta wordu papia ku den planan di defensa Latino Amerikano kontra komunismo, konsibi pa Merka, defensa di Antiyas, ta kai den e liña ku nos bisinja Benesuela tin komo e linia ku e tin di defende. Mího dicho, e dicho linea ei ta pasa net den haf di Ruba; *Es desir ku den e plan di defensa kontra komunismo Merikano, Antiyas ta di Benesuela*. I ta wordu bisa ku en kambio di e fabor aki, Merka tin un kontrato sekretu ku Hulanda, pa bende Antiyas ku Benesuela den termino di sinkuenta anja. *Segun e historia aki, Benesuela, kayentá ku gana di tin Antiyas for di awor, ta kuminsa ta husa e plan di defensa menshoná den kua plan Antiyas ta di nan, pa exihi Antiyas for di awor*.

Awor, tur e asunto aki lo a parse nos absurdo sin mas, si

a) nos no tabata sa ku ront mundu Merka tin mil i un plannan

di defensa, plannan ku tin biaha ta konosé na lidernan militar di siertu pais, *mientras ku ni e gobiernu di e pais mes no konosenan*, manera tabata e kaso na Grecia, loke por a pone ku e rehime di kolonelnan aktual por a kohe Gresia fasilmente, i si

b) Hulanda no tabata tin kustumber di hasi primintimentu falsu ku pueblonan ku ta depende di dje, pa despues laga nan na kaya kompletamente, manera ela hasi ku Nieuw-Guinea i Zuidmolukken, kual ultimo loga algun dia pasa tabata hopi nombra pa motibu di aktuashon di representantenan di e pais aki ku a sitia embahada di Indonesia, okasionando morto di un polis hulandes.

En todo kaso, Antiyas mester ta alerta, mas alerta pusibel den e anyanan binidero i exihi, awor ku e ta miembro di reinado, pa worde pone kompletamente i publikamente na altura di enbentual plannan di defensa den kua Hulanda a hinke aden o sa, ku Merka a hinke aden. Ademas nos a mira kon trobelnan a surhi entre Benesuela i Guyana, direktamente despues di independensha di esaki, pa motibu di asuntonan di frontera. Pa kita tur mito i rumores, pa sa exaktamente kiko ta Benesuela su ideanan despues di un ebentual independensha di Antiyas, *nos ta exihi pa den tur deskushon di Antiyas i Benesuela, Hulanda ta explisitamente aden*, pa despues di nos independensha nos no tin mester di hereda ningun trobbelnan bieu di Hulanda i Benesuela. I ora nos kaba ku esaki nos por kuminsa realmente un politika di bon bisinja ku Benesuela. Pero ta parse nos ku mentanto tin e posibilidat di ku esnan ku awor ta parse nos bon amigunan despues di nos independensha (kontando riba nos poko poder militar) ta bin buska nos gera, nos lo no por ta realmente nan amigo.

Ku Hulanda te ainda ta muestra masha poko respet pa boluntad di puebel Antiyano, por keda demonstra netamente den e hecho, ku despues ku puebel a muestra su malkontentu ku Jonckheer komo huferner di Antiyas, Hulanda a hasie gobernador di un pais asina hopi serka Antiyas. Puebel di Antiyas lo a apresia mas si Hulanda a hasi Jonckheer embahador di Alaska. Esaki sigur por hasi hende pensa ku ta juda Hulanda kier

juda Jonckheer drenta Antiyas bek di porta di patras.

Minister Bakker ta parse nos desidamente un persona ku hopi kara i mester keda alerta kune. Por ta ku e ta judando Jonckheer prepara un kup? Ta parse.

Kon tur es Antiyas tin ku sigi su lucha di independensha. Si nos tira un bista riba e paisnan chikitu independiente aki dilanti, nos lo mira, ku no ta berdat, manera esnan ku semper ta kontra independensha pasobra nan ta kontra di expresion total i maksimo di libertad, kultura i identidat Antiyano, semper ta bisa, ku nos tin ku mata otro ora nos bira independiente, pasobra ta parse nos ku den e 29 paisnan chikitu independiente aki dilanti, tin mes tanto o menos trobel, si mas bien menos, ku al momentu den tantu paisnan grandi independiente, kumizando na Merka mes.

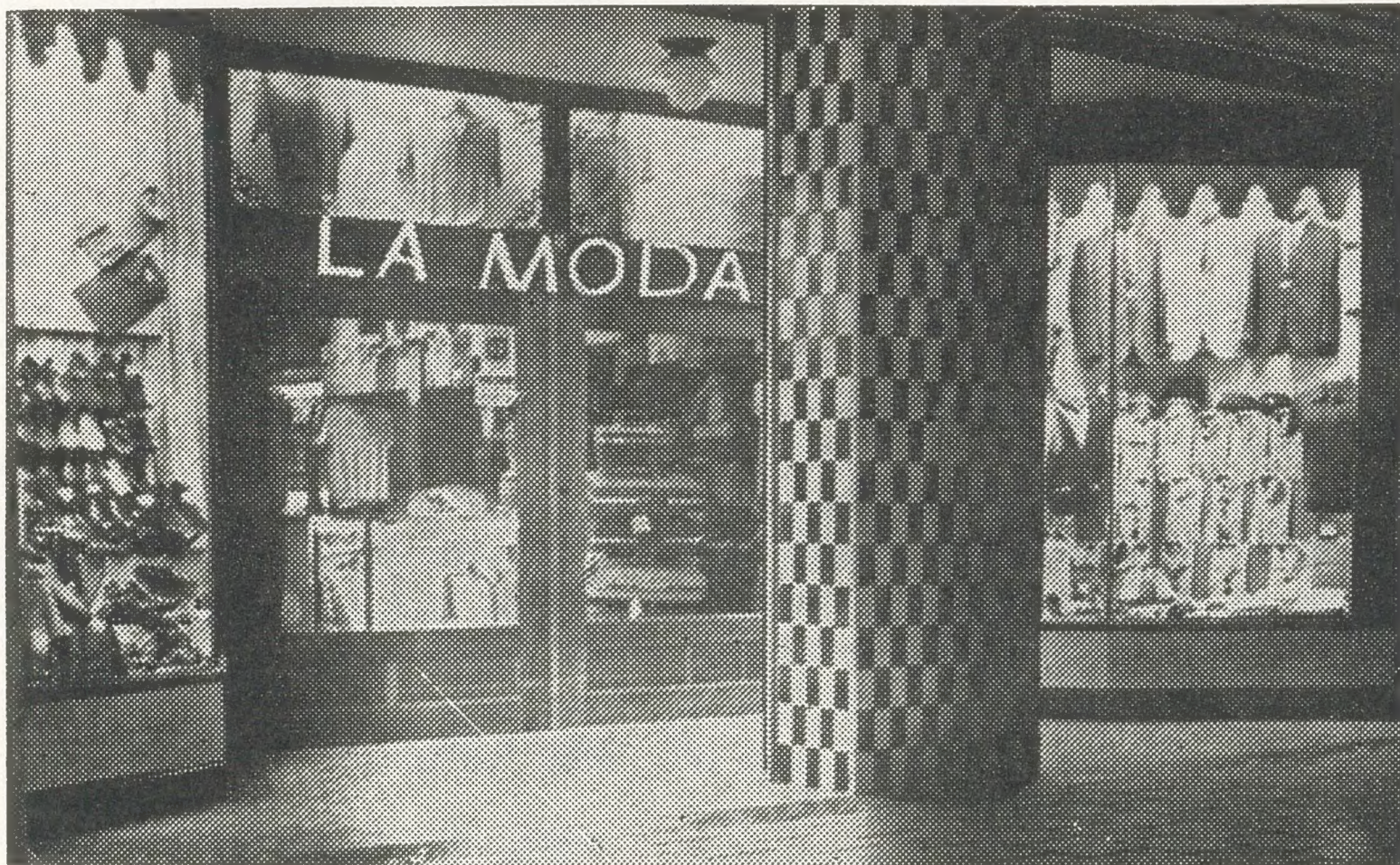
Kisas sinembargo, e mishon di e 42 misioneronan Antiyano ku for di bista ekonomiko tabata un frakaso

total, por tin tòh e balor (manera La Prensa a rekonose den un editorial Wowonan ta habriendo) ku Hulanda o mihor dicho Hulandesnan na Hulanda no ta interesanan un pataka kiko lo bira di Antiyas, awor ku kos di hiba for di Antiyas a kaba. Ta nos mes tin ku bira nos mes pues i forma nos pais i su futuro. Independensha, i ta esei ta su bunitesa, no ta insera manera hopi hende ta kere, expreshon total di libertat i identidat di un puebel so, sino tambe, ku e puebel ei ta asumi i akseptat responsabilidad total pa su mes i su futuro. Meskos ku ora un mucha homber, asumiendo total responsabilidad di su mes, sali for di kas di su mayornan bai forma di su mes. I no ta pornada mayornan, pa kuantu nan stima nan yunan no ta akseptat nan junan sinta den kas serka nan, ningando akseptashon di responsabilidad pa nan mes. No ta natural i tal mayornan ta konsidera yunan asina komo frakaso. Asina i maske ta p'esei so, si nos sigi, ningando e responsabilidad normal di homber ku ta meskos ku esun di un puebel, keda pega den saya di Hulan-

da, yorando, pidiendo kos, i suplando nanishi na su panya, Hulanda lo fada, dal nos un skop kalke dia. I e ora ei nos por kai mal kaí, pasobra nos ta hanja nos independiente inespera. Meskos ku ora un mucha homber ta hanje tin ku kasa sin tin kas, pasobra su hendenan a kore ku n'e for di kas.

E responsabilidad ku nos akseptat pa nos futuro dor di nos independensha, lo abiba nos fakultatnan di traha, di inbenta, i nos kapasidatnan lo bira mas skerpi, pasobra nos lo sa ku ta di nan, e poko ku nos tin, nos ta depende. I probablemente solidaridat di nos puebel lo krese, pasobra nos lo ta mas konsiente di ku ta otro nos mester (i no Hulanda) pa nos progresat. Ku e responsabilidad total aki, ku ta nifika amplifikashon di kada individuo i ku e stratehianan deskribi aki dilanti, futuro di Antiyas lo ta menos malu ku hopi hende ta kere. O ku otro palabra: Antiyas no ta mankaron; ta solamente sinyá n'un hende n' sinyé kana.

Frank Martinus.

LA MODA

de ZAAK voor
betere

HERENKLEDING
& SCHOENEN

L A M O D A

HEERENSTRAAT No. 9

tevens

SAMSONITE

Koffers

RUKU LEZERS

Allereerst een groot gedeelte uit een brief van een Surinaamse lezer R. Russel, die onder meer vraagt of hij in RUKU kan publiceren en of RUKU voor publikatie financiële vergoeding geeft. Het antwoord hierop is, dat RUKU openstaat voor alles dat in het Papiamentu, Nederlands, Spaans of Engels geschreven is en dat ook maar enigszins plaatsbaar is. De kosten van het drukken van RUKU, die in het jaar dat we ongeveer bestaan, zozeer gestegen zijn (tot meer dan het dubbele) maken dat we er niet in geslaagd zijn een fonds aan te leggen voor het vergoeden van medewerkers. Wellicht komt dat nog in de toekomst.

De opmerkingen die Russel maakt naar aanleiding van Moetete beschouwen wij als een uitdaging, die onze publicist-vrienden in Suriname veel te lang laten liggen. RUKU is van mening, dat als zij elkaar in een cabaret kunnen vinden, een grote literaire produktie op de markt kunnen brengen, zij ook een blad gaande kunnen houden, dat naar de opmerking van Russel, vooral van belang is voor beginnende schrijvers, die via een blad de nodige becritisering kunnen krijgen, die zij ongetwijfeld van node hebben om verder te kunnen komen. Voila het fragment van de brief van Russel:

Hier dan een schrijven uit Suriname van iemand die regelmatig en met interesse van de inhoud van uw algemeen cultureel maandblad kennis

neemt. Middels uw tijdschrift ben ik over diverse zaken mijn Rijksgenoten van de Nederlandse Antillen betreffende nader geïnformeerd, het is in feite zelfs mijn eerste en verder enige contact met hetgeen er op de Antillen reilt en zeilt.

De kwestie waarvoor ik u meer speciaal wilde schrijven is de volgende:

U schrijft in uw periodiek wel regelmatig over de naar uw mening niet zo bloeiende culturele situatie in uw eilandengebied, doch wat Suriname betreft zou hierover ook wel een boekje opengedaan kunnen worden. Een tijdschrift zoals het uwe, om slechts een enkel voorbeeld te noemen, bestaat bij ons niet, een literair blad „Moetete” dat enkele jaren terug door een paar initiatiefnemers werd geschapen kon het niet verder brengen dan twee nummers en stierf toen een ongemerkte dood. Nu is dit natuurlijk een betreurenswaardige zaak, maar in het bijzonder voor mij was dit onprettig omdat in het — nooit verschenen — derde nummer van dit tijdschrift een tweetal korte verhalen van mijn hand zouden worden opgenomen.

Publikatiemogelijkheid is voor iemand die schrijft nu eenmaal een niet geringe stimulans, en een periodiek van het soort waarvan het uwe er een is, biedt voor nietkapitaal-krachtige beginnelingen zoals ik een mogelijkheid tot deze publikatie. U begrijpt ongetwijfeld reeds waar ik naar toe wil. (.....).

Nog meer Anne Frank

Geachte heer Arion,

Het artikeltje „Racisme bij Anne Frank” is een mooi voorbeeld van de wijze waarop de meeste Antillianen — zelfs degenen die werken om het juiste inzicht te doen zegevieren! — opgewonden en hals over kop hun stekels opzetten zodra zij menen iets van racisme te bespeuren — zonder zichzelf eerst af te vragen of dat 'racisme' niet een onschuldiger uitleg verdient.

Die arme dertienjarige Anne Frank! Dat gewraakte „blanke huid”, meneer Arion, dient hier niet geïnterpreteerd te worden als blank in tegenstelling tot zwart, maar als blank in tegenstelling tot rood, paars, gevlekt,

of God weet wat voor fraaie nuances de blanke huid zoal kan vertonen. (En ja; dit laatste 'blanke huid' dan inderdaad als tegenstelling tot zwarte huid, of gele, etc.).

Dus gewoon als schoonheidsideaal van de blanke vrouw, en daar steekt bij mijn weten toch werkelijk geen kwaad in. Een vrij bejaard schoonheidsideaal overigens, inmiddels allang achterhaald en vervangen door het streven om maar zo bruin mogelijk te worden.

Daar zoekt u misschien ook wat achter?!

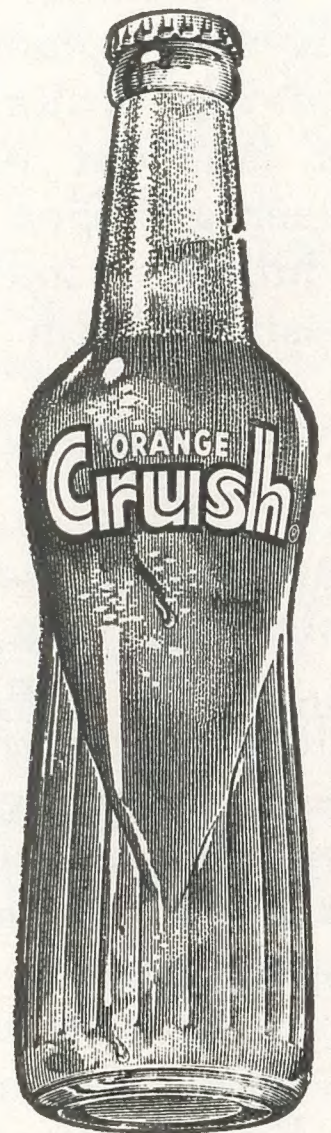
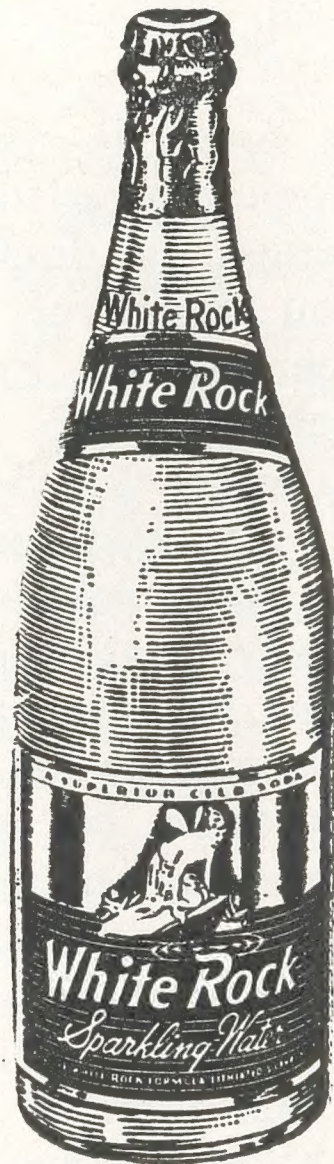
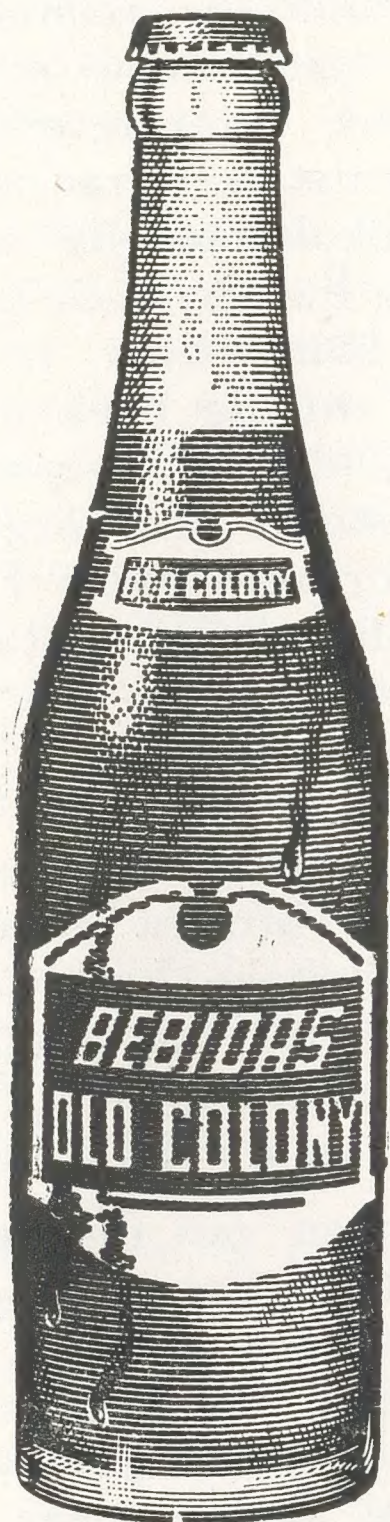
Laten we nou reëel blijven en het niet moeilijker maken dan het allemaal al is!

Cordialmente,
Anne M. Brown, Aruba.

COMMENTAAR

We hebben, waarde Anne Brown, niet veel tegen uw naamgenote Anne Frank dan haar gebrek aan kritiek, ('blanke huid' en 'rechte neus' toch maar als racistische elementen bij Anne Frank interpreterend, zij het dat zelfvernietigend racisme, dat men ook bij gekoloniseerde negers vindt, die zich te buiten gaan aan middelen om voor blank door te gaan. Lees maar een van de boeken van Fanon er op na, die dit verschijnsel ook in zijn meest verborgen effecten heeft beschreven. Anne Frank is dus waarschijnlijk de dupe, (zoals talrijke Joodse Amerikanen, die met plastische chirurgie hun neus 'recht' laten maken) maar ik wijs haar lijstje toch met klem af, zoals ik met nadruk het protest van de Joden bij de katholieke kerk toejuich, die geleid heeft tot een modificatie van de nieuwtestamentische schuld van de Joden aan de dood van Christus.

De gevolgen van dit verwijt alleen al dat de katholieken de Joden in de loop der eeuwen hebben gemaakt, u zult het met me eens zijn, hebben door de loop van de geschiedenis heen, niet weinig Joden naar de andere wereld geholpen. Maar ik ben ook tegen het hele oude testament van de Joden zelf, waarin zoals U weet door de God van Israel allerlei gruwelijkheden tegen mensen wordt begaan, o.a. met die hulpeloze slavin Hagar uit het begin van Genesis, die met kind en al door onvruchtbare Sara de woestijn wordt ingetrapt. En vanwege de mite van Cham, waarop niet weinig Christelijke blanken zich beroepen hebben en zich nog beroepen voor hun discriminatie tegen negers. En gelooft U dat de Joden in de loop der geschiedenis, in de loop van onze geschiedenis, zo lustig slaven zouden hebben gehouden, indien de slavenpraktijk in hun godsdienst niet een doodnormale zaak was, terwijl zij zelf een onderdrukt volk zijn? De Cham passage, die ik beschouw als een primitief racistische verklaring voor een natuurverschijnsel, namelijk het voorkomen van gekleurde mensen naast licht gepigmenteerde, moet uit de bijbel gehaald worden. Men kan ook zeggen, dat ter verbetering van de wereldsituatie, de bijbel zo snel mogelijk verbrand moet worden. Prediking van naastenliefde met behoud van slavernij gaat niet samen. De fout van Christus is dat hij de

BRITANIA INC.

TELEFOON 12378 -- 12678

slaven vergeten heeft, en zijn kerk heeft deze gewoonte van hem overgenomen. Wat was gemakkelijker dan aan de bende woorden waaruit het Woord zgn. bestaat de zin toe te voegen: En ik zeg U: Wee uw gebeente als gij slaven houdt? Niet ik alleen waarde Brown, maar heel onze generatie moet stekels op hebben, voortdurend, wil zij niet even schuldig als de voorgaande. Immers, het is gebrek aan alertheid, gebrek aan stekels, dat het voortbestaan van discriminatie en allerlei andere

(sociale) ongerechtigheden doet bestaan, waaronder ook de miljoenen mensen, die jaarlijks in de hele wereld, onnodig omkomen: verkeersongelukken, luchtvervuiling, honger, of twee Haitianen, die naar de Antillen vluchten.

Het is de „business-as-usual philosophy”, zoals Bruno Bettelheim deze gevaarlijke apathie noemt in zijn inleiding op het boek „Auschwitz”, een ooggetuige verslag van Dr. Miklos Nyiszli (Crest book, April, 1961). Genoemde schrijver houdt zich in

deze inleiding indringend bezig met de vraag hoe het mogelijk is, dat de Joden die in de gaskamers werkten, behalve eens een groep van 800 man, jaar in jaar uit dat werk konden blijven doen, zonder tegen de Duitsers te rebelleren. Why, vraagt hij zich gepijnigd af, did all the others march themselves to their death?

Why did millions of other prisoners do the same? En hij acht een verklaring hiervoor de business-as-usual zucht van het merendeel van de mensen. En het Dagboek van Anne

Frank, of beter het universele succes van dit boek, acht hij een bewijs van genoemde filosofie bij de meeste mensen. But, schrijft hij in genoemde inleiding, na zich verontschuldigd te hebben voor het uit elkaar halen van 'such a humane', 'such a moving story', I believe that the world wide acclaim of her story cannot be explained unless we recognize our wish to forget the gas chambers and to glorify the attitude of going on with business-as-usual, even in a holocaust. En dan wijst hij op de passiviteit van de Franks in het algemeen, die uit hun business-as-usual zucht als gezin wilden onderduiken en niet zoals andere Joden, die wel hebben overleefd, de ontberingen van het uit elkaar gerukt te worden, wilden ondergaan. "Everybody who recognized the obvious" schrijft hij verder, „knew that the hardest way to go underground was to do it as a family; that to hide as a family made detection by the SS most likely. The Franks, with their excellent connections among gentile Dutch families should have had an easy time hiding out singly, each with a different family. But instead of planning for this, the main principle of their planning was to continue as much as possible with the kind of family life they were

accustomed to. Any other course would have meant not merely giving up the beloved family life as usual, but also **accepting as reality man's inhumanity to man. Most of all it would have forced their acceptance that business-as-usual was not an absolute value, but can sometimes be the most destructive of all attitudes.** Benadrukking van mij. Little Anne, too, schrijft Bettelheim even tevoren, wanted only to go on with life as usual, and nobody can blame her. But hers was certainly not a necessary fate, much less a heroic one; it was a senseless fate". Goed, laten we Anne Frank, vanwege haar gebrek aan strijdvaardigheid, vanwege het accepteren van die idealen om haar heen zonder critiek, zoals haar lijstje aantocnt, laten voor wat zij is. Zij is niet meer dan een nicht van oom Tom.

Toen de grote Unamuno, vlak voor zijn dood, in 1936 zich rechtsstreeks tegen het Franco Regime richtte, in aanwezigheid van Franco vertegenwoordigers notabene, zei hij duidelijk: Er is een moment waarna verder zwijgen medeschuld inhoudt. Ik heb niets tegen Anne Frank, wel iets tegen het verbreiden van de filosofie van business-as-usual, die minstens

monsterachtige critiekloosheid doet ontstaan. Blanke huid en rechte neus van haar kan men op even trieste lijn van onwetenschap plaatsen overigens, als die groep negers op Curaçao, in een politieke vergadering bijeen, met als spreker een blanke D.P.-er, die op een gegeven moment retorisch uitroept: Hebben jullie ooit negers zien regeren, waarop de zwarte menigte uitbundig bekrachtigde: Neen! Zo zijn de kinderen van oom Tom.

Iemand anders heeft naar aanleiding van mijn artikel op zeer domme wijze opgemerkt, dat men Anne Frank niets kwalijk moet nemen, omdat zij waarschijnlijk zelfs niet van het bestaan van negers afwist toen zij haar lijstje schreef. Op zo'n dom commentaar kan alleen maar opgemerkt worden, dat nu nog hele reeksen blanken zijn, die niets van het bestaan van negers willen weten. Dat er in Nederland wel mensen waren, die in 1934 wisten wat het fascisme voor negers inhield, getuigt Cola Debrot, die naar eigen zeggen, zeer doelbewust zijn novelle Mijn zuster de negerin, die toen verscheen, deze titel gaf. En er waren naast hem Ter Braak en du Perron, die zich ook, Ter Braak met zijn leven, tegen het nationaal-socialisme hebben gezet.

OP ZOEK NAAR EEN ZONDEBOK VOOR 30 MEI 1969?

DOOR E. DE JONGH

30 MEI 1969: Een lijvig rapport.

Tenslotte, wat er hangen blijft (als men goed leest) is dat niet weinig? Eerlijk gezegd, hadden wij van „a-politieke" intellectuelen niet anders mogen verwachten dan dat zij eerlijk voor de dag kwamen. En wij mogen voor negentig procent aannemen, dat zij dit ook gewild hebben, minstens goed bedoeld, d.w.z. eerlijkheid betrachtend, behalve dan de voorzitterpsycholoog Dr. A. Paula, die op de drempel van het Rapport zijn sporen van objectiviteit uitwiste, en daarmee bewees, dat wijsbegeerte geïnspireerd door bepaalde tendenzen gedoemd is in onmacht en psychose te vervallen. Wij kunnen de nodige appreciatie opbrengen voor de socioloog Drs. R. Römer, die „de handschoen heeft opgenomen" door de voorzitterschap van Paula over te nemen.

Het zwijgen van Vitó ná de publicatie van het rapport 30 mei bewijst

wel, dat de ontvangst, alhoewel mischien niet uitmuntend, wel ruim voldoende geweest is: de Commissie wordt bevorderd. Maar meestal vindt een dergelijk evenement, hoe dan ook, al is het dan niet via het linkse politieke weekblad Vitó, niet plaats zonder commentaar, en wij willen daarom, terwijl het rapport zijn intrede doet in de geschiedenis der emancipatie van de Caraïbische eilanden, slechts een enkele kanttekening, van de vele die wij gemaakt hebben, vrijgeven.

Nog meer zelfs dan in de toenmalige Minister van sociale zaken, Bikker, vond men in de politiekbenoemde commissaris, dé grote zondebok, die met het eindproduct van al de op 30 mei van overheidswege begane fouten werd belast. Immers, de 'broodloos geworden' politici hadden het hunne reeds keihard gehad. De commissaris van

politie zou onder andere te vroeg, reeds enkele uren vóór de dageraad van 30 mei, de Regering om militaire bijstand gevraagd hebben. „Om 8:30 in de morgen woont de CvP een show van politiehonden op de politiewacht te Dominguito bij", zo zegt het rapport. Terwijl brandstichtingen en plunderingen hevig aan de gang waren, werd via de radio bericht, dat op verzoek van de Regering van de Nederlandse Antillen militairen waren ingezet ter assistentie van de Politie. C.Z.M.N.A. kon onmiddellijk 75 man „stand by" en later in de avond nog 75 man beschikbaar stellen. Het was toen 13:30 uur. Om 13:50 uur: „CvP acht versterking voorlopig niet nodig: CZMNA ingelicht. 14:30 uur: De Minister van Justitie bericht naar aanleiding van de vraag van de Directeur Kabinet Gouverneur, dat voorlopig geen versterkingen nodig zijn." Hij vond dat de situatie min of meer

in de hand was..... slechts branden vormden groot probleem.

De onzekerheid bij de CvP is al te merken als men het bovenstaande leest. De twijfel omtrent het al dan niet inschakelen van militaire hulp heerste echter ook bij vele andere autoriteiten, wie zij dan ook moeten zijn. Het zwaartepunt omtrent de twijfel over het beleid van de Commissaris wordt door de Commissie aangeduid in het feit, dat hij reeds in de vroege ochtend van 30 mei, om 2:30 uur, de Gezaghebber telefonisch verzocht maatregelen te treffen opdat militaire bijstand zou worden verleend. Op blz. 72 zegt de Commissie:

Met het oog op de arbeidsonrust, die reeds geruime tijd op Curaçao bestond, welke in de loop van mei 1969 resulteerde in een algemene staking bij „Wescar”, waarbij honderden werknemers betrokken waren, gevolgd door betogingen en een omvangrijke sympathiestaking onder arbeiders in dienst van een aantal aannemers, die op het terrein van de raffinaderij Shell werkzaamheden verrichtten, maar vooral gelet op het verloop van de vergadering van de Petroleum Workers Federation of Curaçao (P.W.F.C.), die in de vroege avond van 29 mei 1969 in Casa Sindical op Pietermaai plaatsvond, achtte de commissaris van politie op een gegeven ogenblik de toestand zó ernstig, dat hij op 30 mei d.a.v. om 02.30 uur de Gezaghebber telefonisch verzocht maatregelen te treffen opdat militaire bijstand zou worden verleend. Deze toestand had zich namelijk als volgt ontwikkeld. Voor een groot aantal der belangstellenden, waaronder veel werknemers van Wescar, die reeds in staking waren, bood Casa Sindical geen plaats, zodat een aanzienlijke menigte zich verzamelde op Pietermaai, met als gevolg dat het verkeer ter plaatse hiervan hinder begon te ondervinden. Inmiddels werd het algemeen bekend dat de vergadering besloten had om uit solidariteit met de werknemers van „Wescar” gedurende 24 uren een staking van alle arbeiders bij Shell Curaçao N.V. af te kondigen, welke diezelfde avond om half twaalf moest beginnen. enz.

Herhaaldelijk wordt in het Rapport de aandacht gevestigd op het optreden van de CvP. Interessant is bijvoorbeeld de volgende passage:

Wat de leiding van de Politie gedurende de onlusten betreft, heeft de Commissie bij haar onderzoek geen onverdeeld gunstige indruk ontvangen. De bevelvoerende Gezaghebber heeft op 30 mei zijn kantoor niet verlaten daar hij meende steeds beschikbaar te moeten zijn voor telefonische communicatie. De Commissie meent, dat, hoewel in zijn auto ten onrechte geen mobilifoon was aangebracht, de Gezaghebber dan een politieauto, die daar wel over beschikte, had behoren te gebruiken, wilde hij zijn bevelvoerende taak naar behoren uitoefenen. Niet is gebleken, dat de Gezaghebber van zijn bevoegdheid, hem in art. 5 lid 3 van de Politieregeling gegeven, om het bevel aan de commissaris van politie over te dragen, formeel heeft gebruikt gemaakt. Een dergelijke opdracht schijnt de Commissie niet alleen nuttig doch zelfs noodzakelijk, zolang de Gezaghebber ervaring mist in politie-aangelegenheden en haar wijze van optreden. De Gezaghebber is op 30 mei formeel het bevel blijven voeren, hoewel de Commissie niet de indruk heeft gekregen dat deze bevelvoering zowel krachtig als efficiënt was. De Commissaris van Politie toonde zich op 30 mei wel voldoende ambulant doch ook zijn leiding kan de Commissie niet bevredigen. Zij beschouwt het in het bijzonder als een ernstige fout dat hij eerst ná 10.00 uur v.m. het bevel heeft gegeven aan de bijstandseenheid om de menigte de weg naar de stad te versperren, hoewel ongeveer een uur voordien de opmars naar de stad een aanvang had genomen. Deze mars van post V. op de Schottegatweg via Groot-Kwartier tot Punda ging over een afstand van ruim 7 km. en ving ± 09.15 uur aan.

Terecht gaf de Commissaris aan de bijstandseenheid het bevel om via Otrabanda naar de stad te rijden met de opdracht „voorkomen dat de oprukkende menigte de stad ingaat”.

De bijstandseenheid, die reeds op andere plaatsen (o.a. Otrabanda) gedeeltelijk was ingezet, moest toen echter eerst nog verzameld worden en naar het uitrukcentrum gaan om haar uitrusting te halen.

In de inleiding van het Rapport wordt duidelijk gesteld, dat in de maand november (1969) „hearings” waren gehouden onder een groot aantal personen uit alle lagen en sectoren van de bevolking: vakbondleiders,

ex-ministers, geestelijken, eilandsraden en statenleden, directeuren van grote en kleine bedrijven, hoofdambtenaren, economen en onderwijskrachten, doch ook 'the man on the street'. Allen zouden **zonder reserves** hun medewerking hebben verleend, overtuigd van het grote nut van het onderzoek naar de oorzaken van 30 mei voor de gemeenschap.

Wij kunnen niet aan de indruk ontkomen, dat ook onder „Militairen”, hierboven niet genoemd, en niet te verwarren met „Politie”, hearings waren gehouden, misschien wel bij uitzondering „met reserves”, ofwel „onder geheimhouding”, want, zegt het Rapport:

Als tweede fout beschouwt de Commissie het dat de Commissaris aan de bijstandseenheid niet tevens uitdrukkelijk bevel heeft gegeven om zich op te stellen op het tactisch meest gunstige punt van waaruit zij de menigte kon tegenhouden, namelijk op de Rijkseenheid-boulevard even ten noorden van het Rijkseenheid-monument. Hier bevindt zich links en rechts van de boulevard diep water, zodat omtrekken door de menigte van een hier opgestelde linie niet mogelijk is. De breedte van de boulevard ter plaatse is ± 25 m. Mogelijk zou in verband daarmee de slechts 28 man sterke eenheid moeten zijn versterkt. Dit had kunnen geschieden door aan de eenheid andere politie-onderdelen toe te voegen.

In verband met de 2 bovengenoemde fouten in de bevelvoering, welke van een gebrek aan noodzakelijke „planning” getuigen, kon het bevel van de Commissaris om de menigte te beletten de stad binnen te gaan niet worden uitgevoerd. De bijstandseenheid verscheen, zoals is gebleken, immers eerst om 11.15 uur bij de splitsing Kerkhofweg — St. Annaweg, ruim 1 km ten z.w. van het hierboven aangegeven tactisch meest gunstige punt. Hier ontmoette de eenheid reeds de „koplopers” van de menigte.

De Commandant van de eenheid heeft toen op de Kerkhofweg een frontformatie ingenomen doch kon, hoewel steeds standhoudend, niet beletten dat door de omliggende wegen een groot aantal betogers de stad konden binnen trekken.

Als derde fout in de bevelvoering beschouwt de Commissie het verzuim om aan de bijstandseenheid op

te dragen zich van traansgasgranaten, gasmaskers en brillen, die alle aanwezig waren, te voorzien.

Tegen het gebruik van traangas is wel aangevoerd dat de in Curaçao heersende passaatwinden het nuttig effect daarvan in de weg zouden staan. Hiertegen kan echter worden aangevoerd dat toen tot de aanschaf van dit gas werd besloten dit bezwaar blijkbaar niet als van overwegende aard werd beschouwd. De politie kon daarbij zich zelf door maskers en brillen tegen de uitwerking van een eventueel in haar richting drijvend gas beschermen. In elk geval had op 30 mei, afgezien van mogelijke nadelige invloed van de wind, de aanwending van dit gas moeten worden geprobeerd en had het daarom volgens de Commissie aan de ingezette eenheden, en zeker aan de bijstandseenheid, moeten worden uitgereikt.

De Commissie acht het niet uitgesloten, dat het hierboven uiteengezette gebrek aan energieke en doeltreffende bevelvoering van de Politie op 30 mei werd beïnvloed door de reeds te vroeg bij de betreffende autoriteiten bestaande overtuiging, dat de Politie het alleen niet aan kon en militaire bijstand noodzakelijk zou zijn.

Reeds in de vroege ochtend van 30 mei namelijk om 02.30 v.m. verzocht de Commissaris van Politie aan de Gezaghebber om de Minister van Justitie te vragen maatregelen te treffen opdat deze bijstand zou worden verleend.

Dit verzoek bracht de Gezaghebber om 08.00 uur aan de Minister over. Herhaalde verzoeken aan de Minister om onmiddellijke bijstand volgden na 09.30 uur, zowel door de Gezaghebber als door de Commissaris, nog verschillende malen. De Commissie kan zich niet aan de indruk onttrekken, dat indien de leiding van de Politie, althans de Commissaris van Politie, deze steun niet zou hebben kunnen verwachten en de Politie het wél alleen had moeten „aankunnen”, mogelijk andere en meer efficiënte maatregelen waren genomen door deze Politie-autoriteiten in het besef dat alleen op hén de volle verantwoordelijkheid voor het beteugelen van de onlusten drukte. Dit, het energie verlamvend gevoel van onmacht van de hogere leiding, werkte ook naar beneden door. Als typisch voorbeeld daarvan geldt de mededeling van de Commissie van een

informant dat hij de loop van de ochtend van 30 mei op de hoofdwacht aankomend, daar een 15-tal agenten van de geuniformeerde politie aantrof. Toen hij aan de chef van dit onderdeel vroeg waarom zij niet werden ingezet, kreeg hij tot antwoord „wij wachten liever op de militaire bijstand, wij kunnen toch niets doen”.

Andere onderdelen van de Politie, en hierbij moet in de eerste plaats aan de bijstandseenheid worden gedacht, hebben blijkens het onderzoek van de Commissie individueel wel goed werk verricht en het zou dan ook zeker niet juist zijn een blaam op het gehele korps te werpen.

NABESCHOUWING.

De vraag, of de sterkte van het Politie-korps te Curaçao op 30 mei te gering was om de onlusten te bedwingen en in het bijzonder om de menigte te beletten in de stap op grote schaal tot brandstichting en plundering over te gaan, kan volgens de Commissie zeker niet onvoorwaardelijk bevestigend worden beantwoord. Indien dit korps in de nood situatie van 30 mei op groter schaal was ingezet — ook de niet geuniformeerde politie heeft een politie-opleiding gehad en is in het bezit van uniformkleding — en indien van de bevelvoering, zoals hierboven aangegeven, grotere energie en doelmaticheid was uitgegaan, had het oproer zeer waarschijnlijk tot veel geringer proportie kunnen worden teruggebracht.

Ook de door de Commissie vaak gehoorde stelling, dat de Politie-beambten in een betrekkelijk kleine gemeenschap als Curaçao door hun persoonlijke bekendheid met de bevolking steeds zouden worden afschrikt om tegen de ordeverstoorers krachtig op te treden, kan zij niet onderschrijven.

Tegen dit misschien begrijpelijk gevoel van onwil behoort als tegenwicht gebracht te worden de begrippen van discipline en plichtsbetrachting. Het is de taak van de leiding deze begrippen bij de opleiding aan de man bij te brengen en aan te wakkeren en niet valt in te zien dat dit ook in de Antillen niet kan geschieden. De Commissie meent dan ook, dat in de toekomst in de eerste plaats grote aandacht behoort te worden besteed aan de keuze van de leiding van het Politiekorps. (enz.).

Moet niet eerder de vraag gesteld worden: „Heeft de commissaris de noodzaak van militaire hulp zeer tijdig ingezien, of liever, vóórzien, op grond van zijn aanleg”, dan positief te stellen, dat de commissaris „te vroeg” om militaire bijstand had verzocht? De noodzaak van militaire actie is tenslotte duidelijk gebleken, niet alleen ná, maar vooral gedurende de plunderingen en brandstichtingen.

Men verwijt de commissaris..... „als zijn tweede fout”, dat hij aan de bijstandseenheid niet uitdrukkelijk bevel heeft gegeven om zich op te stellen op het tactisch meest gunstige punt van waaruit zij de menigte kon tegenhouden, namelijk op de Rijkseenheidsboulevard even ten noorden van het Rijkseenheidsmonument, waar zich links en rechts van de boulevard diep water bevindt, zodat omtrekken door de menigte van een hier opgestelde linie niet mogelijk is. De breedte van de boulevard ter plaatse is pl.min. 25 m. Mogelijk zou in verband daarmee de slechts 28 man sterke eenheid moeten zijn versterkt. Dit had kunnen geschieden door aan de eenheid andere politie-onderdelen toe te voegen..... aldus het rapport.

Hier moet wel een strateeg aan het woord geweest zijn, een militair bij uitstek, van wie mogelijk een hearing is afgenomen „onder geheimhouding”. Het feit alleen al dat men een mars hield:

- a) zonder de wettelijk vereiste vergunning om te demonstreren,
- b) met gebruikmaking van luidsprekers,
- c) om de regering omver te werpen,
- d) met plunderingen en het verbranden van voertuigen onderweg,
- e) bestaande uit eventjes een 5.000 man,

roept reeds de vraag op, of toen al niet militaire hulp aanwezig had moeten zijn. De jongens over een breedte van 25 meter de zee in jagen betekent nog niet dat deze jongens bereid waren een diepzeepad te riskeren om aan knuppels of lood te ontkomen. Uit de latere strijd is immers gebleken, dat men in staat was niet minder dan drie politiekordons te doorbreken op het moment dat reeds een groot aantal betogers door zijwegen, e.d., hun weg naar de stad hadden gevonden. De 25-m idee zal wel een zeer geniale vinding van een 'militair strateeg' geweest zijn, gedaan pas nádat het

The Mild Sensation

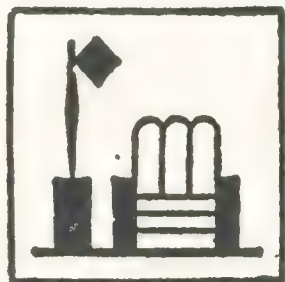
Ambassador Scotch

Mellowed 8 years

© 1969 J. A. J. SPROCK N. V. SCOTCH WHISKIES, 86 PROOF, THE JOS. GARNEAU CO., NEW YORK, N. Y. © 1969

Agent: J. A. J. SPROCK N. V.

WERFSTRAAT 42 — TELEFOON 12960

Showrooms Salinja & Rio Canario Tel. 35533

Fabriek en magazijnen Architectenweg 5-13 Tel. 35194

n.v. meubelindustrie „Hollandia”

Betimmeringen

Complete woninginrichting

Stofferingsen

kalf verdronken was, maar achteraf toch niet zó geniaal. Wie weet of het genie zijn geheim niet voor zich had gehouden toen hij de dreigende massa zag opmarcheren? Misschien voelde hij tóen wel aan dat het het leger beter past dan de Politie, 5.000 woedende mannen in hun mars tot staan te brengen..... nadat reeds plunderingen en branden waren gepleegd.....

De Commissie betreurt in haar inleiding, „dat onder haar leden vertegenwoordigers van bepaalde vakgebieden ontbraken. Met name het gemis aan een econoom en een sociaal-psycholoog werd als pijnlijk ondervonden.” Men zou toch niet geloven, dat de econoom Drs. Leito, die verondersteld wordt boven het

politieke spel verheven te staan, een dergelijk lidmaatschap geweigerd kón hebben, zo dit hem was aangeboden, terwijl deze zelfde econoom zich wél heeft veroorloofd de post van Rijksregent te aanvaarden? En what about de zovele andere economen die het Eiland bevolken? Of móest elk lid *per see* de aanduiding van een universitaire opleiding voor zijn naam hebben, hoe onbeholpen hij ook was?

We krijgen het gevoel alsof het gemis aan een strateeg nog pijnlijker hoorde te zijn geweest dan het gemis aan een econoom of een sociaal-psycholoog. Zo'n strateeg kon dan beslissen of de commissaris wel of niet moest hangen, en kon, ZO NODIG, naar een andere zondebok helpen uitkijken.

DE IDENTITEIT VAN HET PAPIAMENTU

Het volgend verhaal van de Antilliaanse schrijver Tuyuchi: Un encuentro den pura di Juffrouw Lina i Mina, toont op lexicale vlak, het euvel dat wij in de voorgaande nummers van RUKU op fonetisch/fonologisch, en spellings niveau hebben bestreden. De heer Tuyuchi zelf bood ons deze parodie van hem aan, die voor het eerst in Mensahero van 9 oktober gepubliceerd werd. We wensen vooral de sprekers van het zgn. stadspapiamentu, (dat voor ons nauwelijks papiamentu is) er veel succes mee.

UN ENCUESTRO DEN PURA DI JUFFROUW LINA I MINA

PA TUYUCHI.

LINA: "Hela, ta bo mes t'ei, Juffrouw Mina. Wat een verrassing. Ya tin weken ku nos no a topa ku otro".

MINA: "Mi ta masha verheugd di por tende bo stem trobe. Sinds onze laatste ontmoeting na een theedansant, b'a disparte manera ora ku nan tira salu den awa. En hoe maakt het anders? Tur famia di kas ta gezond en wel?"

LINA: Nou, wat zou ik zeggen dan lieg ik niet? Over het algemeen heb ik niets te zeggen. Pero sinem-

bargo een ongeluk komt nooit alleen. Mi a topa ku e grootste hindernis riba mi levenspad."

MINA: "Mag ik je feliciteren anto? Por ta awor nu op je 45ste b'a topa ku e ware Benjamin? E hombernan ei en realidad no ta gusta laga hende sali, pasobra nan ta ontzettend jalurs".

LINA: "Ohala ku por tabata asina. Tenminste lo mi por tabatin algun ratu di vreugde. Pero mi ta hanja mi atropaya ku un uilskuiken di un cria, ku ta e animal di mas silvestre ku por tin riba Gods aartsbodem. I brutal..... Jezus, Jozef! Pa di minimo op- of aanmerking ku mi meste haci riba su trabao, dan heb je de poppen aan het dansen. E muhe ta raas mas duru ku tur duivelse elementen den fierno. Tin bez mi ta drenta e desesperacion di mas grandi ku tin i mi tin masha gana di bai laga kas p'e.

MINA: "Wat een mispunt. I ainda e ta den bo dienst. Bo n' trap e der uit ainda?"

LINA: Ku ainda e ta den mi dienst? Mina, geloof me. Mi ta kere tin ora sigur ku ta mi ta den dienst serka dje. Figura bo ku vorige week m'a mande bai kumpra piska. I despues ku el a keda punda asina tantu te mi ta kere ku e mes a fada, el a bolbe kas ku dos mochi di mas chikitu ku e por a hanja na enter Corsow".

MINA: "Verschrikkelijk!".....

LINA: "Anto esei ta nada. Awor bo ta bai tende su brutaliteit. Ora ku m'a puntre decentemente ta di kom e mochinan ta tantu chikitu asina, anto el a duna un contesta ku te ainda enter mi kurpa ta huiveren. Werkelijk.....

MINA: I ta kiko asina el a kontesta bo?"

LINA: "Mi mes ta duda i mi tin berguena di bisa. Sin schamen ni schromen e brutale meid a bisa mi: "Ku ta mochi mas grandi mevrouw ke pa e prijs ei, anto mevrouw mester buska manera di hanja un kasá piscado, pasobra mi si no por bai hasi esei pa mevrouw hanja mochi grandi".

MINA: "Foei Lina. Pero un taal asina ta ongehoord, ongepermenteerd..."

LINA: Manera bo ta tende, Mina. M'a huiveren manera hende ku a hanja kalafriu.

MINA: "Ta di kompronde. Ami lo no por laga e apekop ei pasa ni un anochi mas bao di mi dak.

LINA: I tur esei ta e maldita politica ku a hasi su entrada aki. Mi ta bai konta bo un pida kos aki. Bo sa ku algun anja pasa e criar tabata loko tras di asunto di partido. Hasta ora ku e tabata jega laat e tabata bisa mi pasobra e mester a bai tende reunion ajera nochi di su partido. I loke ta ainda un poko mas peor ta e dia ku su partido a gana eleccion. E shishi a kore paranda enter anochi i su manece el a haci un otro brutaliteit ku nunca mi a spera di dje. Bo sa ku pa respet criarnan ta obliga di jama mi mevrouw Lina of Sjon Lina. E dia ei el a komete e vrijpostigheid di jega bisa mi:

"Bon dia Lina" — Wel, juffrouw Mina, mi no por a kere mi oreanan i m'a puntre: Heb je tegen mij?"

"Si, ta kiko b'a kere anto? Ajera nochi nos a gana eleccion. I n' tin kuenta di shon mas. Awor nos tur ta igual. N' tin shon ni criar mas. Awor ta nos ta manda".

MINA: "Moet je meemaken..... Enfin. Laten we daarover niet meer spreken".

LINA: "Ta claro ku no. Pasobra lo nos no raken uitgepraat riba e grote gemene brutaliteit aki, pasobra lo ta tijdverspilling. I t'esei nos a gana cu enter e politieke beweging ei. Adios".

MINA: "Enfin Lina, tot kijk.

LINA: "Au revoir".

TISSOT HORLOGES

in vele modellen reeds vanaf **f 42.—**

automatische waterproofmodellen reeds vanaf **f 66.—**

NIEUW

het electronische horloge, waterproof met kalender **f 118.—**

met internationale garantie

SPRITZER + FUHRMANN

Hofleverancier

ARUBA

BONAIRE

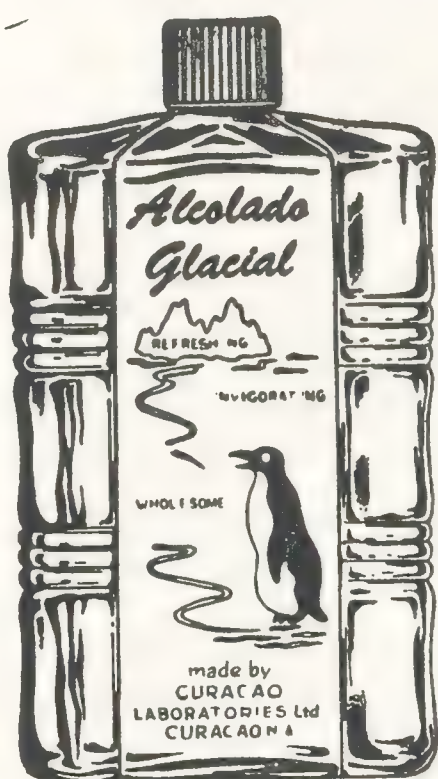
CURACAO

ST. MAARTEN

NEW YORK

Si bo ta di acuerdo cu ta nos tur su deber di **Favorece** nos industrianan local, Ata dos **PRODUCTO NETAMENTE DI CORSOW** cu ta sigur lo bo **GOZA** di usa:

ALCOLADO GLACIAL

E famoso LOCION originá, desarrollá y trahá na nos laboratorionan na Corsouw.

GLACIAL, ALCOLADO

Sin igual.

Dushi.

Frescu.

E colonia cu ta manda calor „piedra bai dam!”

(CURACAO LABORATORIES LTD. "CHOBOLOBO")

SENIOR'S

LICOR CORSOUW

AUTENTICO!

Destilá na Corsow for di casca di nos mes LARAHA DI CORSOUW.

Next time cu bo ke bebe un bon LICOR, pidi un "CORSOUW" ... pero no cualke CORSOUW, exigi esun autentico; Pidi semper:

SENIOR'S

Fabrica di Licor Corsouw "SENIOR" na "Chobolobo", (caminda — by side — tur visitante semper ta BON BINI!)

☆ Pipitanan di RUKU-pitten ☆

Kismentu di Prome minister

Despues di a boga den diferente numeronan di RUKU pa kis prome minister direkto dor di pueblo, nos ta lesa den korantnan Hulandes, ku algun partidonan politiko ta bringando pa e mes idea pa Hulanda tambe, esta e partidonan Hulandesnan D'66, KVP i Pvd (Democraat 66, Partido Katoliko i Partido di Trabou.) Nos ta spera ku e hecho aki duna nos forsa na nos argumentonan pa kismentu di Prome minister, kende ta forma kabinet, ya ku esei ta un garantia hopi grandi pa nos demokrasia: Un prome minister ku lo wordu skohe pa kuater anja, despues di kua e no por wordu eskohe atrobe. Ta bon i ekonomiko si prome minister mes ora ta minister di defenza.

Kismentu di Minister di Hustisia

Nos demokrasia moderno ta basá entre otro ku e poder publiko ku ta goberná un pais, ta partí den tres. Nos ta supone di tin un poder lehislatibo, (ku ta staten) un poder ehekutivo (ku ta kabinet di ministernan) i un poder hustisial, ku ta supone di ta nos kuerpo di huesnan. Segun e prinsipio demokratiko e poder hustisial ta supone di ta completamente independiente di e otronan. En realidat e saki no ta asina ni no por ta asina, ya ku bou di e konstelashon ku nos ta usando pa pratika e prinsipio aki, minister di hustisia ta un persona ku un signo politiko indiskutibel, ku por i ta husa su poder netamente hustisial komo un poder politiko tambe. P'esei nos ta pensa, sigur den nos pais chikitu di Antiyas kaminda maluso di poder politiko ta stroba adelanto di nos pais asina tantu, — no ta por nada nan ta papia di Maffia di Antiyas na Hulanda — ku ta mihó skohe e minister di hustisia tambe direkta-mente dor di puebel, di manera ku e garantia di independensha di poder hustisial ta bira mas grandi. Tambe, manera e prome minister, pa kuater anyu despues di ku e no por wordu eskohe inmediateamente atrobe. Pa fasilidat praktiko, kismentu di prome minister i minister di hustisia por sosode huntu. Outomatikamente e ora ei minister di hustisia ta

remplasa den kaso di nesesidat, prome minister.

ZUID-AFRIKA, ENGELAND EN NEDERLAND.

Het weke protest, dat nauwelijks een protest mag heten van Nederlandse kant, op de openlijke discriminatie van een officiële Nederlandse afvaardiging als de Nederlandse marine in Zuidafrika, heeft weer eens duidelijk, al te duidelijk, de historische Nederlandse laaghartigheid aangetoond, waar het de verhouding blank-zwart betreft. Bovendien ook de dubbelzinnige handelsmoraal van dit land, dat zelfrespect pleegt op te offeren aan zakelijke belangen. Altijd. In deze loopt de Nederlandse houding volkomen parallel aan die van de conservatief-Engelse regering Heath, die niets anders beoogt met haar opheffen van het wapenembargo voor Zuidafrika, dan het opnieuw instellen van de condities van een drie honderd jaar geleden: Absolute blanke macht, racisme, en slavernij. De meer menselijke gerichte houding van de kleine groep vooruitstrevenden in deze landen, waaronder de jongeren, worden daarbij achteloos opzij geschoven. Het zij voorlopig zo, omdat de zwarte landen nog niet over de macht beschikken, met machtsmiddelen, aan dit nieuwe stijgende blanke barbarisme het hoofd te bieden. Althans niet voor wat betreft Engeland en Zuid-Afrika.

Voor wat betreft Nederland ligt de zaak evenwel anders, omdat Nederland niet alleen is, maar met nog twee andere zwarte volkeren, verondersteld wordt in één rijk samen te werken. Indien we er niet van overtuigd waren, dat het Statuut dat tussen deze drie landen bestaat, niet meer is, dan een tamelijk onhandige oplossing van Nederlandse kant, om zijn laatste koloniën in toom te houden, totdat de van zijn kant gezien de beste, dat wil zeggen zakelijk gezien, meest voordelige oplossing zou zijn gevonden, dan zouden we op een hoog katheders zijn gaan staan om te fulmineren, dat de belangen van gemeenschappelijke origine die Nederland met Zuidafrika heeft, noch de ongetwijfeld grote zakelijke, niet kunnen prevaleren boven de zgn. vrijwillige banden, die

Nederland met zijn oud koloniën heeft aangeaan. Met andere woorden, dan zouden we eisen, dat Nederland op ondubbelzinnige wijze voor zijn vroegere koloniën partij koos tegen Zuidafrika, niet meer dan een eis van fatsoen.

Drie honderd jaren hebben ons evenwel aangetoond, dat een beroep op fatsoen bij blanke volken geen zin heeft! Noch op menswaardigheid. Het is immers het gebrek aan fatsoen dat in de koloniale moederlanden de slavernij mogelijk maakte, die daarna op de zeeën en in de koloniën, tot dat bijna onvoorstelbare barbarisme heeft geleid, dat we kennen. Het keihard, wreed economisch spel van de zeventiende eeuw, is dus door Engeland weer ingeluid: Zuidafrika (dat altijd in de zeventiende eeuw is gebleven) Engeland en Nederland. En zoals gezegd, de oppositie tegen dit economisch sterke trio is voorlopig nog volkomen machteloos. Althans, voor wat concrete verdedigingsmiddelen betreft. Want waar de oppositie zich wel mee kan behelpen, is alvast het toegenomen inzicht in het bijna diabolische mengsel van hypocrisie en wreedheid, waarmee dit, in feite alleen maar wrede knechten aan andere volkeren gepaard gaat. En het is heugelijk, dat de oppositie in deze landen zelf, hoe klein ook, misschien toch nog iets groter is, en geestelijk iets sterker, dan dat in de zeventiende eeuw het geval was, toen praktisch de gehele blanke mensheid zo'n beetje uit barbaren bestond. Er is dus hoop.

Een bericht in De Nieuwe Linie, vermeldt dat wie deel wil nemen aan acties in het belang van de onderdrukte bevolking in Zuidelijk Afrika, of nader geïnformeerd wil worden, contact kan opnemen met NESBIC, Noordeinde 5, Leiden (01710-42045) of ANGOLA KOMITEE, Klarenburg 253, A'dam (020-196511). Wie de acties financieel wil steunen kan volgens het bericht terecht bij MONOLANESTICHTING, A'dam (Giro 1884800). Er is dus werkelijk enig (buitenparlementaire) hoop. Deze hoop is nog meer toegenomen sinds in Nederland een groep jongeren, openlijk gedemonstreerd hebben tegen de reis van minister Bakker naar Zuidafrika. Op een unieke wijze hebben deze jongeren (die ook 14.500 handtekeningen, het equivalent aan stemkracht van Frente di Obrero, tegen deze reis hebben verzameld) afstand

Op 28 januari 1971 zal een zeer beperkte derde oplaag verschijnen van de historische roman over 30 mei:

E DIA DI MAS HISTORIKO

van de bekende schrijver Edward A. de Jongh, de auteur van 'Morto di Enid Lacruz'.

Het beste is dat U inschrijft bij een van de volgende boekhandels:

VAN DORP	—	Curaçao	MARISKA	—	Aruba
SAMEN	—	"	VAN DORP	—	"
SALAS	—	"			

genomen van de bedriegelijke politiek van hun regering, door een open brief aan de bevolking van Suriname en de Nederlandse Antillen te schrijven. Er is dus hoop. Anders gezegd, misschien is de mensheid (vooral de blanke mensheid) zijn dieptepunt voorbij.

VERREK

Een groep jonge Surinamers, onder wie Hans Caprino, Thea Doelweit, Trudi Guda, zijn onlangs naar voren gekomen met een voor deze streken tamelijk nieuw artistiek medium: Het Cabaret met naam „Verrek”. De teksten schenen sociaal politiek nogal borend te zijn. CCM die het cabaret subsidieerde nam een afwachtende houding, wellicht klaar om aan de goegemeente 'excuses' aan te bieden als het al te erg werd. Het werd evenwel een groot succes. Een groep jonge Surinamers denkt er nu zelfs over een beroeps cabaret te maken. En waarom niet.

TONEEL

De RUKU kreten ten aanzien van het beroepstoneel zijn niet zonder effect gebleven. Oud-Statelid Brown heeft de kreet zelfs in de Staten van de Nederlandse Antillen laten horen: Er moet een permanente Antilliaanse regisseur komen. En inderdaad, minstens een persoon heeft van de Sticusa een beurs voor de toneel-

school gehad. Maar de toestand is nog rooskleuriger. Belgische regisseur Tone Brulin, die voor de periode van twee jaar door Sticusa is uitgezonden, (getrouwd met een heuse allercharmantste Ganese, die kleurrijke afrikaanse kleren draagt en kuiltjes in haar wangen heeft) blijkt mee te vallen. Het blijkt dat hij al in Nederland Sticusa liet weten niet zomaar hierheen te komen, maar er iets blijvends te willen stichten. En van dingen stichten heeft hij verstand omdat wij jaren geleden zelf vaak het Nederlands Kamertoneel plachten te bezoeken, dat hij had helpen stichten en dat nu, met andere kleine theaters, die sindsdien zijn opgebloeid, een begrip is in België. Welnu, hij heeft gedaan gekregen, dat het C.C.C. voor hem en het vlijtige groepje van een kleine twintig Antillianen, dat zich om hem heeft geschaard, een prachtig huis heeft gehuurd. Naniesteeg 28, waarbinnen de groep de toneeltraining volgt en waar achter zij over een tijdje begint te spelen. Het is Brulin's bedoeling, dit groepje, waarmee hij dit jaar vier produkties denkt te brengen, naar een vaste beroepsgroep met een eigen centrum te voeren, onder de naam: Antilliaanse Workshop voor Dramatische kunst. De goede geest zit er in ieder geval in, daar de groep heel enthousiast zelf het schoonmaken, schilderen en inrichten van het huis ter hand nam.

Jaren geleden placht Cola Debrot ons te plagen met: 'Bezuiden' de waarheid inplaats van normaal 'be-zijden'. Tegen de tijd dat hij gouverneur werd meenden we de oplossing voor zijn raadsel gevonden te hebben: Met Bezuiden de waarheid bedoelde hij dus: Niet Nederland. Spanje en Frankrijk waren het ook niet, omdat hij toen, die landen al voldoende verkend had. Er was een land, dat overbleef en dat op meerdere manieren overeenkomsten met de Antillen heeft: België. Zal een Belgische regisseur, door het juiste inzicht in wat toneel in een gemeenschap moet zijn, de Antillen verlossen van hun toneelnood? Wij hopen met Debrot dat Bezuiden de (Nederlandse) waarheid, de werkelijke waarheid blijkt te liggen.

PRODUKTO DI KOMUNISTA

Un grupo di periodista a kohe e deklarashon di independensha di Merka, i kana den kaja kune pidi e hendenan firme. Den dje ta para entre otro e bunita frasenan aki: Nos ta konsidera komo un berdat ebidente ku tur hende a nase igual, ku nan a ser duna siertu derechonan inextranyable pa nan Kriador, esakinan ta inklui Bida, Libertat i buskamentu di felisidat (.....) i ku ora ku un gobiernu buska moda di destrui esakinan ta derecho di puebel di bahe i institui otro Gobierno..... Pues bien, reakshon di mayoria hendenan tabata di pusha e papel aki un banda komo ideanan komunista, negatibo, di hipi, i un tou di nonsens mas. I nan tin rason, hinter e deklarashon di libertat di Merka, pa nos ta basta dia kaba un set di palabra ku pa e gran promedio di Merikanonan ku kasi pa definishon ta rasista, no tin mas balor o sigur menos, ku un di su tantu klasenan di bon papel di W.C. I toh, e reakshon ta tristitu no?

D'SENE: GEBORTE DATUM: 30 MEI 1969.

Het zal, bedacht de heer Groen, president van de D'sene company, die op 30 mei 1969 op Curaçao was, wel altijd blijven rommelen op een eiland waar jonge mensen niets hebben om in hun vrije tijd te doen dan op hoeken van straten samenkomen, al of niet voor een session vieze woorden of schermutselingen met de niet door intelligentie op-

vallende politiemacht van Curaçao. Hij trok zich dus enfin het lot aan van Curaçaos talrijke leeglopers. Wat niet wil zeggen, dat de kleine, open Amerikaan van Nederlandse afkomst, die de eerste moderne (psychedelic) ingerichte niteclub van de Antillen waar 2000 mensen in kunnen, heeft neergezet, een sociaal werker is. Niettemin voorziet zijn club ongetwijfeld in een sociale leemte. Het zal bijvoorbeeld het enige etablissement van niveau op de Antillen zijn, dat tot vier uur in de morgen (vanaf acht) geopend zal zijn. En dat dagelijks. Van de ruim vijftig werknemers, zijn alleen de twee hoogste functies (nog) in handen van Amerikanen, hetgeen ongetwijfeld in de Antilliaanse ondernemingswereld een vooruitgang is. De club, die volledig naar het model van de succesvolle D'Sene van Philadelphia gebouwd is en opereert, is een unicum voor heel Zuid-Amerika, hetgeen zijn touristische waarde heeft voor de Antillen. Zeven Zuidamerikaanse steden, waaronder Caracas, dat bekend is om zijn talrijke discotheques in de Sabana Grande, hebben Groen reeds aanbiedingen gedaan om zijn geheel

unieke nachtclub, met b.v. de grote projection-screen langs een hele wand van het gebouw, bij hun te komen vestigen. Waar blijven dus degenen, die jermen, dat 30 mei 1969 Curaçao alleen maar ellende heeft toegebracht?

MASSAAL ONTSLAG

Het is duidelijk dat het ontwerp wet op de ontslagregeling in conceptie al een mislukking genoemd moet worden vanwege de definitie van massaal ontslag als zijnde een ontslag waarmee 25 mensen tegelijk gemoeid zijn. Op deze wijze zou zoals we kortelings gezien hebben in verband met het massale ontslag bij Divi Divi, waar 11 van de ongeveer twintig meisjes ineens hun ontslag kregen, een zaak van 25 mensen iedereen op straat kunnen zetten, zonder dat de overheid er ook maar iets tegen kan doen. Er hoeven maar een aantal kleine zaken, dit in dezelfde periode te doen, en de moeilijkheden in de sociale sector zijn niet te overzien. Er staan nog meer dingen in de ontslagregeling,

die we niet lusten, vooral omdat het zo'n slechte staatkundige basis heeft. Maar goed. Het lijkt ons beter voor het definiëren van de term massaal ontslag de ondernemingen te verdelen in twee categorieën: Meer dan 25 werknemers en minder dan 25 werknemers. Voor de ondernemingen met meer dan 25 werknemers, is er sprake van massaal ontslag zodra het aantal van ongeveer 25 werknemers (er is geen enkel reden zich zo strikt aan het getal 25 te houden) betreft, terwijl bij bedrijven met minder dan 25 werknemers, massaal ontslag dan heet, het eenderde deel. Het moet immers als een massaal ontslag gelden waarneer een bedrijf van 25 mensen er 8 ineens naar huis stuurt.

MIND YOUR LOTTERY-TICKET!

De 'oudjes' van de Landsloterij lijken wel engelen die een stilzwijgende religieuze strijd voeren tegen de duivel! Achttien jaar is de Landsregering al bezig een pensioenregeling voor deze bejaarde dames in elkaar te draaien. Ministers waren benaderd, statenleden en nog veel

E. F. PAULI

Handel en Electrisch Bedrijf

VOOR AL UW

ELECTRISCHE MATERIALEN

LICHTORNAMENTEN

INBOUW EN UITBOUW

DRAAD EN KABELS

Ook grote sortering

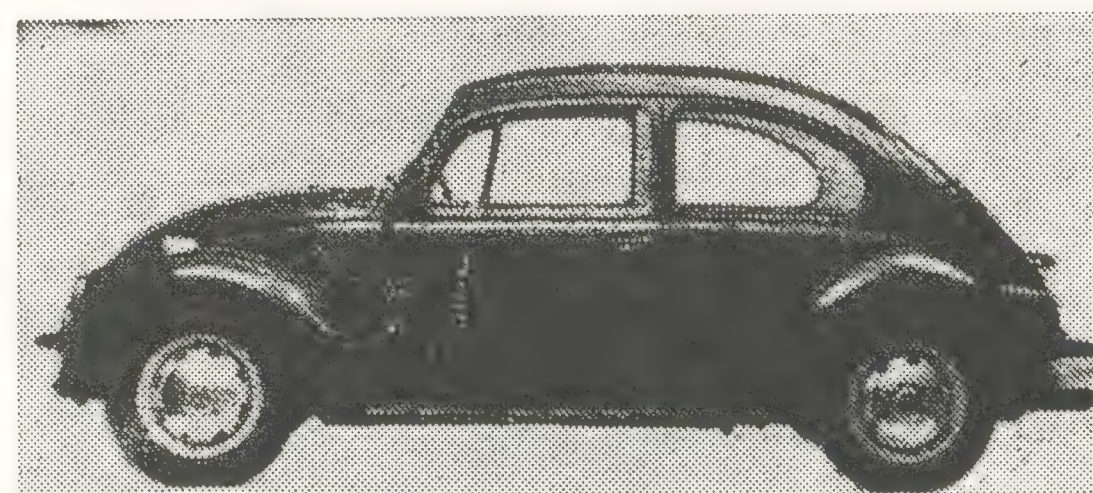
CIRKELLENE

ORNAMENTEN

40 w — 32 w — 22 w

SCHOTTEGATWEG (O) 12 — TEL. 36354 — 49443

IS DIT
UW WEGEN ?

GEFELICITEERD!!

vraag om een vrijblijvende proefrit bij uw dealer

INTERCONTI N. V.

SCHOTTEGATWEG OOST 215

TEL. 37070 — 36312

meer, en hoeveel mooie beloftes zijn er al niet gemaakt in die afgelopen achttien lange jaren. Deze dames zijn ondertussen ook allemaal achttien jaar ouder geworden. Niet alleen dát. Zij zijn nu ook veel zieker, en gefrustreerd. Om de twee oudste maar te noemen: een is 72 jaar, de andere 64 jaar oud. Men hoeft geen dokter te wezen om deze twee dames, behalve wegens ouderdom, ook af te keuren wegens ziekte. Zelfs zijn er nog meer dames die aanstonds naar huis willen wegens gevorderde leeftijd, e.d.

De moeilijkheid is echter, dat zij geen van allen getrouwd zijn en 35 tot 50 jaar voor eigen kost hebben moeten zorgen. Een pensioen krijgen ze niet, om de doodeenvoudige reden, dat de bestaande bijzondere pensioenregeling alleen van toepassing is op de 75-jarige luie en onproductieve 'directeur', die bovendien, wat dienstjaren aangaat, nog niet eens de helft van het aantal van de twee oudste dames elk bereikt heeft en pas in dienst was getreden op een leeftijd die behoorlijk hoger ligt dan de toentertijd bestaande pensioenge-rechtigde leeftijd voor overheidsper-soneel.

Dat deze lieve dames van de oude stempel een soort heilig geduld be-waren en de geëigende middelen voor verzet niet hanteren of doen hante-ren, betekent geenszins, dat zij niet ernstig lijden onder de druk van karakterloze en a-sociale elementen.

ESSENCE

Zes nummers zijn er nu al uit van het nieuwe Amerikaanse tijdschrift Essence, dat zonder dat het met enig nadruk in het mooi verzorgde blad vermeld wordt, een tijdschrift is dat zich vooral bezig houdt met zaken van zwarte vrouwen, negers in het algemeen. De hoofdredactie is in handen van een dame, Ida Lewis, die voor wat we totnogtoe gelezen hebben, het bijzonder goed doet. De goede artistieke verzorging van het blad zal ongetwijfeld te maken heb-ben met het feit, dat zijn directeur de begaafde Gordon Parks is.

In het septembernummer van Essence stond een interview met de dichter Le Roi Jones, alleszins de moeite waard. Le Roi Jones, die in Newark woont, vertelt o.m. over de solidaire wijze waarop de negers in Newark zich een zwarte burgemeester kozen, en welke methode hij en de

andere leiders hebben gebruikt om deze uitdrukking van zelfbewustheid en identiteitsgevoel te verkrijgen. Een eveneens belangrijk interview staat in het oktober nummer, nu met schrijver James Baldwin, die (voor-goed en zoals tegenwoordig veel Amerikanen doen) uit zijn land is getrokken. In zijn geval is het Parijs geworden. Gevraagd wanneer hij z'n besluit nam zegt hij: I suppose my decision was made when Malcolm X was killed, when Martin Luther was killed, when Medgar Evers and John and Bobby and Fred Hampton were killed(.) "We all worked together and kept the faith together. Now they are all dead". Over de staat Israël o.a.: The west needed a handle in the Middle East. And they created the state as a European pawn. It is tragic that the Jews should allow themselves to be used in this fashion, because no one cares what happens to the Jews. No one cares what is happening to the Arabs. But they do care about the oil.

DANKI RUKU

Oranjestad. — Cu hopi buya De Wit a anuncia algun tempo pasá cu nan ta bai publica e rapport di 30 di mei. Pa hopi Antillano cu ta sumamente interesá den desarrollo di nan país, esaki tabata bon noticia. Porfin nan lo por a haya e rapport asina importante lesa nan mes.

Haciendo uso di un di e trikinan comercial, De Wit a anuncia cu esnan cu inscribi cu nan lo cumpra e boeki ora e sali, lo paga solamente

f 7,95, mientras esnan cu cumpré despues cu el a caba di sali mester paga f 8,95.

Podiser e prijs tabata poco halto, pero mirando e importancia di e rapport hopi Antillano no a worry cu e prijs y nan a inscribi pa nan haya un ehemplar mesora cu e sali y pa nan hayé un florin mas barata!

Pero De Wit a lubida cu nos ta biba na 1970 y cu algun Antillano a cumenza lanta for di soño. RUKU di Corsow tambe a dicidi di saca e rapport di 30 Odi mei y RUKU a logra saké promer cu De Wit. Pero pa colmo RUKU, un editor curazo-leño, a dicidi di saké pa solamente f 5,50!

De Wit a hayé obliga di baha su prijs for di f 8,95 pa f 5,75, anto ela haci esei bisando den corant cu e motibu ta, cu e prome edicion ta henteramente bendí caba! Wel e motibu ta sumamente straño, pasobra De Wit lo ta promer editor na mundo cu ta baha prijs pa motibu cu e promer edicion ta agotá, esta uitverkocht.

Por bien ta cu e promer edicion ta bendí caba, pero ún cos ta sigur: si RUKU no a bin cu prijs di f 5,50, anto NUNKA De Wit lo no a baha prijs, ni cu ela bende 100 edicion caba! Nos no ta kere cu De Wit ta perde awor cu e bende e rapportnan pa f 5,75. Esei ta sigur cu no. Unico cos ta, cu lo e gana menos cu ora ela bende nan pa f 8,95. De Wit no ta monopolisá Antillas mas. E tempo ei a pasa.

En todo caso: Danki RUKU!
Saká di Mensahero.

De mite van de Uncle Tom Slaaf en de herkomst van het Papiamentu

Binnenkort verschijnt van de hand van de Venezolaan J. L. Salcedo Bastardo „Historia Fundamental de Venezuela”, waarvan in het jan/febr. nummer vn het tijdschrift van het Venezolaanse instituut voor cultuur, (Inciba) een hoofdstuk is gepubli-ceerd.

Het doet de ogen wijd open gaan van al wie van onder de grote hoop koloniale geschiedenis, geschreven door racistisch-subjectieve Europeanen, de ware identiteit van de Caribische volken tracht te ontdek-

ken. Het geeft een verslag van twintig slavenopstanden in het voor-Bolivariaanse Venezuela, alle geleid door Afrikaanse slaven of hun nakomelingen. Dit rekent genoeg af met de myte als zouden negers, behou-dens enkele uitzonderingen, als makke karbouwen de slavernij ge-dragen hebben. Trouwens, de mite is in de Verenigde Staten allang aan het wankelen gebracht.

Herkovits, die in zijn „The myth of the negro past”, zeker met een tential mites met betrekking tot de

neger en zijn geschiedenis, afreken, publiceert in het gelijknamige boek een lijst waaruit duidelijk wordt, dat er tussen 1699 en 1845, 56 opstanden aan boord van schepen hebben uitgebroken. Herkovits stelt het begin van de slavernij in de nieuwe wereld op 1510, wanneer de eerste negerslavernij het eiland Haiti worden ingevoerd. Voor ons moet dat eerder 1501 zijn, (zie het artikel: De slavenhalers, elders in dit Ruku) als koning Ferdinand van Spanje de eerste toestemming tot het invoeren van neger (en andere) slaven geeft. Met deze correctie bijvoorbeeld geef ik hier het volgende passage van hem:

The Negro slave-trade began with shipments of slaves to Haiti in 1510; the first slave uprising in Haiti, in 1522, thus took place only twelve years after the commencement of the traffic. In the new world possessions of Spain eleven other rebellions are recorded between the years 1522 and 1533, of which those of 1533, 1537, and 1548 occurred in Santo Domingo.

During the following century two revolts took place at Haiti, one at Port-de-Paix in 1679 and another in 1691. "Slave protest on the west coast of Africa and on shipboard", schrijft Herkovits na deze passage en na ook gewezen te hebben op het bestaan van opstandsverzekeringen, "is thus seen to have been regarded as a commonplace". Hij wijst ook op de grotere moeilijkheden, die de negers hadden bij het in opstand komen aan land, hoewel ze dit vaker hebben gedaan, dan de historici ons willen doen geloven. Een van de meest gebruikte en voor negeropstanden meest frustrerende methode die de blanke hanteerde, was verraad, een middel dat de blanken ook onderling tegen elkaar gebruikten overigens: De slaaf, die een samenzwering verraadde kon zijn vrijheid winnen, plus een grote beloning. Dat het middel nog steeds op deze wijze gehanteerd wordt blijkt uit de onlangs gebleken infiltratie van de Black Panther-partij, door zes zwarte leden van de C.I.A., een tactiek, die zelfs bij zwarte politiemannen in Amerika, grote afkeuring heeft gevonden.

Voeg men bij hier genoemde opstanden, twee welke Coll y Coste in zijn boek „Historia de la Esclavitud en Puerto Rico”, citeert, en drie van Curaçao, en ook gegevens uit b.v. 'To be a slave' van Julius Lester,

dan blijkt dat de neger in de slavernij veel en veel roeriger was dan de blanke heeft willen doen voorkomen. En bij dit alles moet men in de gaten houden, dat niet rechtstreekse opstand alleen een vorm van verweer was, maar ook het weglopen, het zo langzaam mogelijk uitvoeren van de opdrachten, het saboteren van de werktuigen, enz. Uiteraard heeft de schilderij van de dociele neger, die totnogtoe gegeven werd en in de schoolboeken waarschijnlijk nog gegeven wordt, heel goed gepast in de koloniaal paternalistische houding van de blanke, ook na de officiële afschaffing van de slavernij. Begrijpelijk, zijnde een geslaagd paternalisme, waarbij er tussen slavenhouder en slaaf zelfs gevoelsbanden gekweekt worden, voor de slavenhouder een van de beste waarborgen tegen een opstand van de kant der slaven. Ongetwijfeld zijn dan ook de negers, die meer dan eens hun soortgenoten verraadden, omdat ze het niet konden aanzien, dat hun meester vermoord werden, de dupe van deze bewust gekweekte paternalistische verhouding geworden.

— PAPIAMENTU —

Curieus voor ons Antillianen is ondertussen de grote opstand in Coro in 1795 waarvan Salcedo Bastardo gewaag maakt. Er is hier klaarblijkelijk een wisselwerking in het spel, waarschijnlijk via Haiti. Salcedo Bastardo vertelt dat deze streek (Coro) een grote bevolking van Afrikaanse afkomst telde — met meer dan 3.000 slaven — een grote hoeveelheid mulatten (pardos) en een grote hoeveelheid indianen.

In 1770 trad daar op een neger-tovenaar, "Cocofio", die beweerde, dat er een koninklijke afkondiging van de emancipatie bestond, die de slavenmeesters verborgen hielden. Een gerucht dat bij vroegere slavenopstanden in dit gebied ook naar voren kwam. Deze Cocofie verdwijnt van het toneel in 1792 en drie jaar later in mei 1795, treedt Jose Leonardo Chirino (ook gespeld Chirinos) naar voren, die een vrije zambo was, dus een zoon van indiaanse en afrikaanse ouders. Hij werkte op de plantage van zijn vader en op de plantage van Jose Telleria, die de eigenaar was van zijn vrouw en kinderen. Van hem vertelt Salcedo Bastardo, dat hij Haiti kende en dat

hij met de meesteres van zijn vrouw dikwijls naar Curaçao reisde. Is dit de schakel? Er wordt in ieder geval verteld, dat deze opstand die maar drie dagen duurde, van zo'n geweldige intensiteit was, dat ze voor lange tijd de Coriaanse samenleving traumatiseerde. De blanke meerderheid — 15% van de bevolking — wordt er bij gezegd, raakt zo bevangen van de schrik dat ze in grote groepen naar de *Nederlandse bezittingen* uitwijkt, bevend alleen maar bij het noemen van het woord 'revolutie'. De opstand wordt onderdrukt, maar Chirino weet te ontsnappen en wordt pas drie maanden later door verraad gevangen genomen en naar Caracas gevoerd, waar hij op 10 december 1796 ter dood wordt veroordeeld. *Drie maanden later.....* op het moment dus dat onze opstand (17 augustus 1795) onder leiding van Tula uitbreekt.

Chirino stond niet alleen. Zelfs in de stedelijke aristocratie waren er talrijken die hem steunden, omdat in Venezuela, de slavenbeweging van meet af aan, ook een antikoloniale beweging is. Een van zijn medestanders was Juan Cristobal Acosta en Joze Caridad Gonzalez, van wie de schrijver verhaalt, dat hij een echte afrikaan was, die even vloeiend als zijn moedertaal, frans, *papiamentu* (el papiamento) en spaans sprak. En verder dat hij als vertegenwoordiger van de Loangos van Coro, Spanje had bezocht, in de een of andere succesvolle onderneming, die zijn prestige ontzettend had doen toenemen. Indien we kunnen aannemen dat hij een Loangoneger was dan wil dat zeggen, dat hij afkomstig was van het plaatsje of streek Loango tussen de Congolese Republiek en Angola. Wat is de connectie nu tussen het papiamentu dat deze Gonzales sprak en ons papiamentu? Het is voor de identiteit van ons papiamentu van belang dat deze kwestie zo snel mogelijk wordt uitgezocht. We hebben enkele steunpunten. Te weten een grote vestiging van Antilliaanse negervluchtelingen, (negros fugitivos de las Antillas) in dit gebied, die ten tijde van de onderhavige opstand meer dan 400 waren. Verder grote overeenkomsten tussen de huidige volkstaal van Coro en het papiamentu.

Salcedo neemt aan, dat deze Venezolaanse opstand, door de Parijse revolutie is geïnspireerd. Het kan dus de neger Chirino zijn die

door zijn Haitiaanse reizen, de franse vrijheidsliedjes die pastoor Schink (Geschiedenis van de Missie Curaçao, blz. 19) zoveel angst aanjagen, zowel in Venezuela als op Curaçao heeft geïntroduceerd!

Niet zonder leedvermaak kan men bedenken, dat de blanke minderheid die vóór de opstand in Coro naar Curaçao vlucht, drie maanden later in Curaçao 'm weer danig geknepen moet hebben voor een soortgelijke bedreiging. Maar de opstanden gaan door. Twee jaren later in 1797 nemen drie andere mannen, Juan Batista Picornell, Manuel Gual en Jose Maria España, de toorts weer op, die via Fransisco de Miranda naar Simon Bolivar zal voeren, die principieel de zwarte bewegingen van de drie eeuwen vóór hem 'nationaliseert' door de vrijheid van zijn eigen slaven en van degenen, die met de Venezolaanse vrijheidsbeweging meedoen, te proclameren. De connectie tussen de drie hierboven genoemde vrijheidstrijders en Curaçao, ontstaat weer waar Salcedo Bastardo schrijft: In *Curaçao* houden Gual, España en Picornell gesprekken met Luis Lopez Méndez, *Manuel Piar* en andere patriotten van het hoogste uur. Een afschaduwing van dit alles vinden we bij Hartog in zijn biografie van Piar, die echter een vaag beeld geeft van wat er werkelijk gaande was in het vóór Boliveriaanse Venezuela. Hij schrijft op bladzijde 14 van Manuel Piar: Door kolonel Pires (een leermeester van Piar F.M.) is Piar al jong in aanraking gekomen met de militairen, toen een wereld van geheime bewegingen, complotten en intriges. Relletjes waren niet ongewoon en als Manuel in 1796 of 1797 weer in La Guaira is, raakt hij erbij betrokken. Een jongen van 20 jaar (Piar is in 1777 of 1778 geboren) stond hij bij zoiets wel graag vooraan. Het complot lekte uit, maar Manuel wist bijtijds het land te verlaten, stak over naar Curaçao en trok in bij zijn broer Philip, die, zoals wij weten, op Otrabanda een bar hield. Hier nam hij, naar het schijnt, toch weer contact op met complotters, die uit de gevangenis van La Guaira waren ontsnapt en die hij nu verborgen hield bij zijn broer. Tot zover Hartog. Het is de moeite waard, deze jaren van Manuel Piar, die Hartog, zijn „jonge jaren” noemt, met deze nieuwe gegevens wat meer uit te diepen.

Frank Martinus Arion.

R U K U P O E Z I E

PREEK

Hier ga ik even staan preken.
Ik hoorde dit: Een vrachtwagen en een personenauto
Verpletterden elkaar als twee monsters.
Ik wil niet weten hoe het gekomen is.
Het is voldoende dat er weer een aantal doden zijn.
Of is het niet genoeg verdomme?

Men heeft telegrammen naar de familieleden gestuurd.
Ook een troost zou ik zeggen, ook een troost.
Men heeft dit bovendien door ambtenaren laten doen
Omdat men zich in deze stad
Niet meer zelf verantwoordelijk voelt.

Ik bedoel, al de kiezers in deze stad
Hadden naar het huis van die doden mogen gaan.
Zo belangrijk is het minstens wel
Als een aantal mensen in uw stad creperen
Moet gij er heen, omdat gij medeschuldig zijn.

Hierover ga ik preken: Gij moet
Uw soldaten en uw ambtenaren afschaffen
om eens al uw vieze zaakjes zelf te gaan
Opknappen. Het is genoeg geweest, anderen voor U
te laten sterven, vanwege de kunstjes, die gij scheidt,

Van oorlog tot verkeersongelukken toe.
(Een hoe is dat ongeluk gebeurd?
Eenvoudig als dagelijks, als altijd.
Om de waarheid te zeggen, natuurlijk,
Als alle andere ongelukken
Alledaags en doodeenvoudig.)

Maar ik wil u er wel op attent maken,
Dat iedere overlevende een meedeschuldige is.

De vrachtwagen verpletterde overigens de personenwagen
Het was een metalen vrachtwagen uit België.
Ik meen, dat ze beiden vol mensen zaten.
Uit de hoofdstad Brussel, met aanhangwagen en al
een kleine nikkelen volkswagen
En een groot aantal mensen lag dood.

Die volle vrachtwagen, overdekt en al
Werd een hele grote begrafeniswagen,
Zoals het heel dunnetjes vermolft met die volkswagen,
Die nu zijn dode aanhangwagen werd
IJzer verandert wel van kleur en ritme,

Onder hoge druk en bij botsingen
Maar wat jullie mensen vergeten is
Eenvoudig dat ijzer niet doodgaat.

Onder een boel blinde koplampen
Lagen een boel jonge mannen dood.
Ze lagen onder de volkswagen, die weer
onder de vrachtwagen lag. Ze lagen
daaronder dood en besmeurd van dood bloed.

Ik meen, dat deze wagens vol mensen zaten
Maar het kunnen er ook twee zijn.
Al doet het voor een zedig mens niet toe.
(De onzedigen vragen altijd: Hoeveel?)
Met het bloed van een of twee doden
Kan men zonder meer een aantal steden kleuren.

AMOR PRETU

Bo braza
a kita
soledad.

Bo braza
a trece
tranquilidad.

Bo braza
a duna
libertad.

Bo braza
a stimami
di berdad.

Amor
ta
fruta.

Barica
ta
crece.

Yu
ta
nace.

Tata
ta
disparce.

Na mi
un sunchi
pa mi
drumi,
un sunchi
pa mi
pega sonjo,
un sunchi
pa mi
sonja cubo.

Na mi
un sunchi
i drumi
cu mi.

Mainta
mi ta reza
pa bo carta
jega.

Merdia
mi ta grita
si bo carta
no tei.

Anochi
cu bo carta
jega
mi ta canta
Aleluja.

Ban traha
cas pretu
caminda
homber pretu
muhe pretu
i hopi ju
pretu pretu
ta biba
contentu
den e cas.

Strika cabei
bisti pruik
si'n sa
cu cabei
di peper
ta bunita.

Casa cu blancu
pa drecha famia!
Casa cu pretu
a danja famia!
Esta baina
nos a sinja!

Dinah Veeris.

Firestone

BATTERIJEN

- * SOLIDE GARANTIE
- * VEEEL LANGERE LEVENSDUUR
- * SERVICE TER PLAATSE
- * 20% KORTING VOOR
CONTANTE BETALING

DAVID CAPRILES & Co.

Salinja- tel. 54070-54027

NUEVA ELIGIA INSULAR

(El crimen de "Tarabana")

A la memoria del Prof. Nicolás A. Piña Lampe, fallecido trágicamente en la noche del primero de junio de 1967, en Oranjestad, Aruba, N.A.

1

A media noche de junio
Bajo la paz insular
(Tradición que en las Antillas
Es de añejo proverbial),
El profesor Piña Lampe
Reintegróse al dulce hogar,
Tras la fraterna tertulia
Y entrañable afinidad
Disfrutadas entre amigos
De su círculo social.

2

Oh, atroz primero de junio,
Tremenda noche fatal!
Quién hubiera sospechado
Que en el tranquilo solar
Del barrio de "Tarabana"
— La zona residencial —,
Asomara la tragedia
Con su macabro antifaz,
Cuando manos homicidas
Con diabólica impiedad
Asesinaran, cobardes,
Al ilustre intelectual,
Blandiendo, en vez de razones,
Recortado yatagán!

3

No fué un duelo concertado
En un reto singular
Entre dos hombres que arriesgan
La existencia en igualdad;
Fué un atentado grosero,
Una acechanza falaz
De uno que hirió por la espalda,
Acertando a desgarrar
Las vísceras pulmonares
De quién, incauto cordial,
No sospechó la celada
Tendida en la oscuridad.

4

Tres puñaladas de muerte
Recibió en su humanidad;
La espalda, el vientre, el miocardio
Acuchilló el criminal,
Arrastrándole hasta el muro
Con ensañada crueldad,
Satisfecho de la sangre
Que hizo en su afán derramar.

NICOLAS PIÑA

Murió pidiendo socorro
y tal vez explicando —
Pidiendo vida en todo caso;
(Pedir vida es un acto poético)

Creía en el poder de la voz
Con sus ojos de niño,
Por eso leía en voz alta siempre,
Los versos que nos leía.

Sabía enamorarse desesperadamente
De versos de otro, fuera quien fuera.
Era pues un hombre generoso
Aunque como poeta un algo impotente.

Pero aun vivía me diría:
Ayer luché por mi vida hasta el ultimo;
Ayer por la noche sí, luché, luché.
Con estos brazos por mi vida como un ejército!

Era poeta pero me diría:
Luché por mi vida como un ejército,
Porque amaba la palabra lucha
(Por eso deberá haberse hecho político)

Y amaba la retórica. No era luchador digo,
Amaba simplemente la palabra lucha:
Como poeta vivía en el pasante clima
De palabras romanticas, retóricas i robustas,

Mas a veces su verso era muy exacto,
Muy claro y entonces muy bello.
Era de los que marchan con el ejército
Cuando pasa con sus tambores por las calles

Como suelen hacer los niños.
Y que cantan. De los que cantan!
Era de los que cantan por cualquier cosa.

Oigan, en este gran corazon suyo
De donde salían chorros de palabras y carcajadas
Entró el puñal de noche
Y salió no mas que sangre el siguiente dia.

Amaba la poesía
Amaba lo bello
Poesía era casi su manera de hablar
Creía en la voz
Y por que ésta no fue bastante
Murio tan trágicamente.

Frank Martinus Arion
Junio '67.

5

Un grito pidiendo auxilio
Se escuchó en la vecindad;
Una Ambulancia que lleva
Al herido al Hospital,
Pero ya tarde....., la vida
Llegó a su etapa final,
Tras de invocar a los hijos
Que dejó en plena orfandad.

6

Soplos de horror y de espanto
Sacudieron al solar.
La luna, medrosa y triste,
Medio apagó su fanal
Lo mismo que las estrellas
De la vasta inmensidad,
Que a unísono se juntaron
Para llorar y rezar!.....
Los chuchubes suspendieron
Su concierto matinal;
Las propias ondas marinas
Y olas que vienen y van,
Detuvieron las corrientes
Que a alguna playa han de dar,
Absortas por la tragedia
Que desplomó a Nicolás.

7

Luto y dolor sin fronteras
Se extendieron a la par
Sobre amigos y parientes
Del políglota genial;
Y el pueblo isleño — la síntesis
De toda la sociedad —
Testimonió en el sepelio
Su dolor emocional.

8

Quién armó el brazo homicida?.....
— Clama la voz popular —;
Hubo complot, hubo intriga?,
O rencilla personal?
Soterrada o contenida,
La verdad florecerá!

9

— "Caín, dónde está tu hermano?"
(Vuelve Dios a preguntar).
Sangre de origen fraterno
Vierten los hijos de Adán,
Violando el gran Mandamiento
Que ordena: "NO MATARAS!"

10

RESPONSO:

De alma generosa y noble
Diste aliento a un Ideal
Por la radio, prensa y verbo
— Polígrafo! — y "Simadán",
Revista de ciencia y letras
De alto nivel cultural.

PLANES PARA TU REGRESO

Estoy haciendo me un programa
Con que pasar el tiempo
Que es necesario esperarte
Buscando cosas con que salirte

Al paso, darte el bienvenido
Tomarte de las manos
Y levarte a un sitio muy discreto
Para abrazarte largo tiempo

Como escogiendo rosas en un prado
llano me pongo ante el plano
de mis pensamientos limpidos
para recojerte el mas puro y bello

Asi con un dulce calmo y costoso te espero
Mis labios y mis manos mueven
En la direccion delicada de nuestras
Futuras caricias, que ojalá lleguen pronto.

Mis labios van repitiendo las palabras
Con que en un beso intimo como una carta
Te preguntarán como pasaste las horas
Que no pasate en mi cercanía:
Y te sonreiré tanto como pueda.

F. M. A.

TO A JAMAICAN BEAUTY

The one I was looking for
the lean tigress, the tall negress
was in the boat this very morning.

Her laughter brought back
the welcome shadow of a beautiful
white woman
I once loved very much

But this black woman was
the complementary color
the beautiful color
the most welcome color
of the other one:

As it should be

Like two panters awaiting
were her long thin thighs
under her pants.

There was this beautiful sound
of the beautiful language she spoke away
with her teeth like bells.

As it should be —
she was ready to bite and kill
with her teeth like flowers
in her mouth.

I will always remember
the tiniest color of shyness she had
in her fine fingers.

F. M.

Joven aún, ascendiste
 Al ignoto Más Allá;
 Con ilustre compañía
 Seguro platicarás,
 Y....., muy pronto — lo intuimos —
 Contigo habremos de estar,
 En un ambiente de eterna,
 De Profunda y Santa Paz!

José Ramón Vicioso

VAMPIR

Abo, ku manera hinká di un kuchu,
 Te den mi kurason a kore jega
 Abo ku tin forsanan muchu
 Mas ku diabel, loko i bon pegá

B'a bin traha den mi pober alma humiliá
 Bo kama grandi i bo esena;
 — Infame na ken mi ta liá
 Manera un presu na kadena

Manera na weg'e dou e hungadó bisia;
 Manera na bari rom e pober bebedó,
 Manera bichi na santana i porkaria,
 — Mi ta odiabu i mi ta odiabu!

M'a pidi tur kuchunan ku mi konose
 Bin rekonkista mi soberania
 I mi bida na venenu m'a ofrese
 P'e salbami di mi kobardia.

OEFENING IN DROEFHEID

Nog droeviger buig ik mij
 En soepel
 Over de rand van het einde
 In mijn nikkelhard verdriet.

En ik kniel voorover in mijn heldere kleur
 En ik hel mij koel voorover in mijn helderheid
 En ik hel mij voorover in de richting van een op-
 Komende schaduw, beleefd en nederig
 Als Izaak onder teder bloed. En
 Dankbaar.

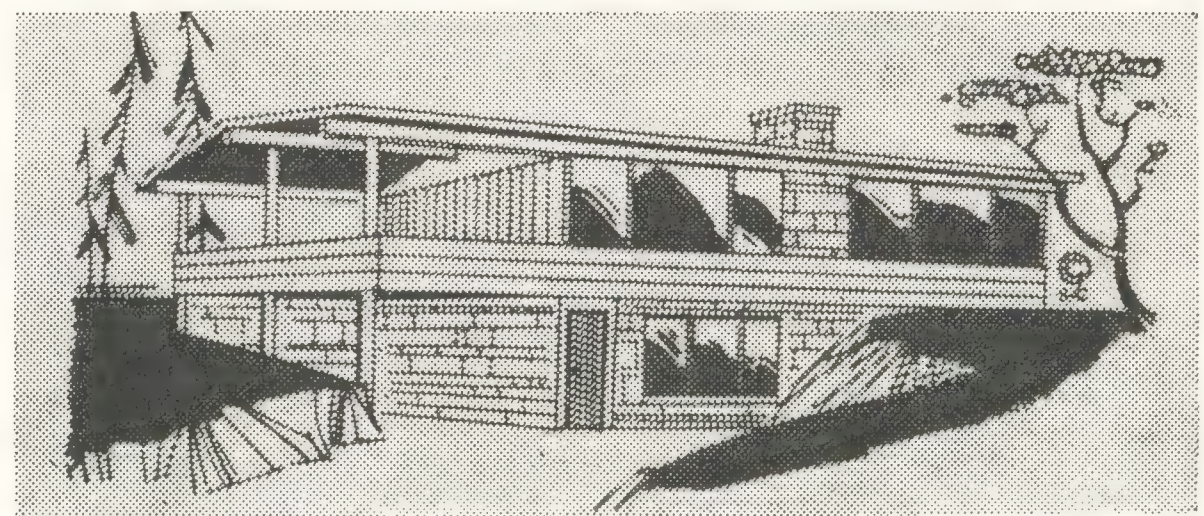
Nog vaardiger, nog kalmer en gewilliger
 En soepel
 Mezelf overziend door oneindige schuimen, daaronder
 Tot aan mijn enkels
 Mezelf koel en in mijn hand
 Mezelf helder en triest
 Mezelf wringend tot een punt, mezelf
 Overgegeven aan tranen, tranen
 Die rondom oneindig veel en snel in mijn ogen spatten.

Nog droeviger, nog droeviger dan ooit
 Voor mogelijk gehouden werd,
 In een feest van droefheid met mezelf,
 Buig ik mij dankbaar in mijn heldere kleur
 En mijn ogen trachten naar hun ronde bronnen
 Diep onderin te zien —
 Trachten droefheid te bedekken door voorgoed te zien
 Trachten mij te zien.

F. M.

K Bouwmaterialen

Heeft U plannen
 om te bouwen of te verbouwen
 en staan
 financiële problemen U nog
 in de weg, kom dan
 praten bij KOOYMAN N.V.
 De grootste sortering bouw-
 materialen en de
 beste service alleen bij

KOOYMAN N.V.
 DOMINGUITO — SANTA MARIA — SANTA ROSA

Ai, ki dia! Venenu i kuchunan
Huntu a cherchè di mi bisando: Bo sa
Ku no ta bala pena nabu man
Sakabu for di bo sklabitut pisá,

Bestia! — Si nos esfuersonan
For di su garanen logra liberabu
Lo bo resusita toh ku bo sunchinan
Kadaber di e vampir ku ta ultrahabu.

F. M. A.
Tradushon di Baudelaire.

PORTRAIT OF A WOMAN

Firmly, sweetly
refusing.....

Tall for seventeen fit
for a tumble

(‘A guess hard time
tek her’) she said
referring to
her mother’s misfortune
(Her strict mother whose
Three men had left
her holding five
pledges to fortune.)

She came easily into
my arms
refusing only to kiss

(‘any familiarity an
we stop right now’)

Dixerat — as lacrymae rerum used to say.
She’s in the public domain
She’s lost her patent rights
But would not kiss

(‘A guess hard time tek her’)

Love, yes
Tenderness, no.
Mating’s fine
Involvement, woe.
Familiarity would spoil
The moment’s glow.

(‘A guess hard time tek her’)

She is in the public domain
She’s copied, copied, copied.

‘You have bad min’
Doan tell nobody
Doan tell nobody
Doan mek mi do it
mek mi
Doan mek mi do it
mek mi
lawd’
You see I intend to be
A nurse

DOCHTER VAN GOD

Sire, in de namiddag zou zij hier zijn.
Om de een of andere reden is zij nog niet aangekomen.

Kerstmis kwam. Die witte kerstmis.
Kerstmis naderde.

De menigte wachtte maar en wacht nog Sire,
Gewikkeld in zware mantels onder de ramen van koude.

Die menigte heeft in dagen niets gegeten, Sire
En haar welvarende vrolijkheid is maar schijn.

Kerstmis kwam en kwam en kwam.
Kerstmis naderde en naderde en naderde.
Driekoningen gingen snel voorbij.

Haar menigte drong maar op Sire,
Als hongerige hagedissen naar het brood Sire.

Haar menigte drong op tot aan dit balkon Sire. Eén
wierp hadden vol stenen naar boven
omdat ik mijn mannenwoord niet hield.

En dit werd vooral mijn verdriet:
Dat zij noch ik en zij noch ik
Ons woord gestand konden doen.

Ik kan mijn woord niet houden riep ik uit.
Zij is er nog niet! Zij is er nu nog niet!
Toen het water zelfs tot aan mijn hart binnendrong.

Alles was geregeld Sire. Alles.
Tegen kerstmis zou zij hier zijn.
Wij tweeën zouden dan op dit balkon komen.
De menigte zou op dat moment gaan wuiven.
De muzikanten zouden daarna spelen.

F.M.

DOCHTER VAN GOD

O, jouw gezicht van vrede
Die ik nog steeds aanhang.

Leve jouw waarheid
Want er is geen ander
Al branden de lichten laag.

Al moet er gevochten zijn
En zullen er doden vallen:
Leve jouw waarheid.

Dochter,
De mensen sluiten hun ramen
En deuren wel alsof zij in vrede
Gaan slapen
Maar er is geen vrede.

Zij dobbelen daarbinnen.
Zij beramen nieuwe religies
Elk jaar komen zij met een nieuwe liturgie
Die zij elk jaar opnieuw verkopen.

No need to apologise
(Lawd it sweet!)
"But if you try to kiss
Me I will scream."

Edward Arthur Bean.

LA TABERNA

after Lorca.

Death
Comes and goes
In the tavern

Black horses pass
And ugly folk
Through dark passages
Of the guitar

A brackish whiff
And menstrual
Mixes with the tuber roses
From the beach

Death
Comes and goes
Goes and comes
Goes and comes
In the tavern

Zij beramen nieuwe onlusten
Als miereneters komen zij in de dag
Ermee te voorschijn;
— Ik lach om hen. Ik lach hardop om hen
Want ik ken die ongewassen ogen wel.

Leve, leve jouw waarheid!

Ik ben jouw bewaker dochter.
Ik ben jouw trouwe krantenjongen dochter.
Ik weet, al heb jij geen krant meer,
Of niet zo'n grote krant als die van Christus,
Dat jouw nieuws het beste is wanneer het komt.

Ik ben jouw krantenjongen dochter. Ik hou van je.
Ik weet wat er in hun omgaat. Ik ken ze.
Ik hoor hun hart. Ik ben immers jou krantenjongen?!
Ik weet wat zij doen in hun huizen
En blijf ze daarom op straat wantrouwen.

Ik verwacht je.
En ik bewaak je o lieve vogel.

F. M.

E LESHİ

Manera un leshi bunita ta anyadi na un pintura
Anke e ta di un pintor masha famoso,
Toh un kos spesial, stranyo i marabiyoso,
Ku ta isole di tur otro kriatura,

WATAPANA

Pasa pa Bo Bistinan
na

WATAPANA

Tras di misa di Santa Ana

WATAPANA

TA E PAKUS DI E PROME 11 MUCHA
MUHERNAN HEROIKO

KU EN BES DI BAI KAS BAI RESA, YORA O FURA ORA NAN A PERDE NAN TRABOU, A LANTA
NAN MES NEGOSHI!

II

'Do you ever hear of Bob?'
I read in your round hand
Above that Lorca poem

Death living in
The tavern
Coming in and going out
And black horses champing
With their ugly folk
In the dark passages of the guitar
And the brackish whiff

Mixed with too much tuber rose
Of menstrual blood
And fetid beach.

III

Do you ever hear of Bob?

Around you then
Clung the crisp aroma
Of pine needles in
The sun
The soft sweetness of
Lactation although
You were so virginal
You were so soft
Gentler rose
Entering leaving
To cadenzas of the harp

Our life

The tavern.

John Figueroa

(slightly redone 16.1.70;
original about '67)

BLACK WOMAN

This is the question
whether this whole world
must become black
or wheter it has to stay
as it is black and white
and inconvenient to the black

But darling she says gigling
and playing away, always she plays away
and for time, darling we do not have
enough people yet to populate the world
in black
Darling she says gigling when I put
the question to her tiny lips.

The question is that we do not understand
each other yet completely
and that she wants to play away
To much. The saddening question is that.

F. M. A.

Asina prenda, mebel, metal na su dulsura,
Tabata anyadi i na su bunitesa asombroso;
Nada no a oskurese su klaridat kopioso,
Sirbiendo e di mas adornu i dulsura.

De bes en kuando hasta e tabata hanya
Ku tur kos mester a stime; e tabata banya
Hinter su kurpa sunu sin fin

Den e sunchinan di laker i satin,
I, un tiki brutu, ku un algu di makaku
E tabata plama su grasianan maluku.

F. M. A.
Tradushon di Baudelaire.

DE BLANKE NEGERINNEN

Ik houd van die Antilliaansen die zeggen
Ik ben geen negerin, althans niet meer,
Omdat hun huid zo blank is zeggen zij dit
Maar hun achterwerk verraadt hun:

Het blijft door de jaren heen even los.

Hun vlees is even lillerig onder hun nieuwe
Kleur en gaver stel ik mij voor
Als het ineens de muziek van bongo's hoort
En reageert op de onfeilbare voorouders.

Als dat vlees de gladde gezichten
Van de wulpse maraca's voelt
Hoe kan het in godsnaam nee zeggen!
En wie weet, wie weet hoeveel gevoel

Dat vlees ondanks zijn kleur toch nog bezit.

Het perst zich soms naar me toe als een golf
Brengt mij zelfs aan het schrikken en het wankelen
Als een rijkdom die ik niet verwacht
En wat er tussen die borsten aan beweging gebeurt,

Wie kan het zeggen die het niet heeft zien aan
Komen en gevoeld; en van dichtbij vastgehouden.
O, terwijl daarboven hun glimlach heilig zegt
Gebeuren er daaronder dingen, die ik eigenlijk

Niet volledig hier kan openbaren.

Dikker zijn ze vaak die negerinnen, echter beweeglijker
En bewerklijker en door wat overtollige vlees
Van wellicht een beter leven, wijder in het midden.
Maar ze zijn toepasselijk als een haven.

En hun voordelen zijn heimelijker.

Ik ben allang tot hun bestaan ontwaakt.
Tot die soepele taal van hun borsten,
Die veel seinen, als vogels en als seismograven.
Het wachtwoord voor hun is: Wees snel maar stil;

Want ze haten luidruchtige en langzame negers.

F. M. A.

PAGINA DI ROU PA ANTIYAS

Ku ta ser matá pa

- 1) Kompanianan Merikano ku ta kumprando bahia di Antiyas na Isla Riba i Korsou, prohibiendo puebel pasashi.**
- 2) Komishon di 30 di mei ku a propone
 - a) Pasa Isla Riba ofer pa paisnan Ingles.**
 - b) Bende Aruba, Korsou i Boneiru ku Benesuela.****
- 3) Movementu pa Separashon na Ruba.**
- 4) Ciro Kroon i Derektiva Insular kompletu di Boneiru, ku kier a bende ku kompania Host.**

MEDEDELING

Wij wensen aan onze lezers bekend te maken, dat we al een lange tijd niets te maken hebben met de heer Frank Christiaan. Gelieve eventuele abonnementen en andere verplichtingen, die via deze persoon zijn aangegaan, nogmaals aan de redactie zelf op te geven.

RUKU.

wanneer U over reizen praat....
dan praat U ook over Maduro

wanneer U op reis gaat
dan gaat U op een ticket
van Maduro

Elk jaar zijn er meer mensen die
tot de conclusie komen dat
Maduro de volledigste reis-
service biedt

Ook U doet er verstandig aan
Uw reisplannen voor te
leggen aan Maduro

SOCIALE PROBLEMEN IN DE ANTILLIAANSE GEMEENSCHAP

Een groep sociale werkers, die zich over de problemen van de Antilliaanse gemeenschap gebogen heeft is tot de volgende conclusies hierover gekomen. Het grootste probleem in onze samenleving is het probleem van de *opvoeding*, zowel van de jeugd als van de volwassenen. Volgens de groep hangt dit nauw samen met het veel voorkomende *ongehuwde moederschap* in onze samenleving, omdat deze moeders door hun sociaal-economisch slechte situatie hun kinderen niet opvoeden. De meeste onwettige kinderen zijn volgens de groep afkomstig uit onvolledige gezinnen. En men ziet volgens deze groep de laatste tijd een stijging van de *onwettige kinderen*. De groep dringt aan op *kinderkreches* juist voor deze ongehuwde moeders, van wie de meesten buiten huis werkzaam zijn. Voor deze kreches zelf acht zij noodzakelijk, dat ze geografisch goed liggen, het liefst dicht bij een centrum. Wijzend op een creche te Tera Cora, zegt ze dat dit geen dienst kan doen omdat het vervoer er naar toe moeilijk is. Ze noteert voorts de behoefte aan *kinderverzorgsters*. Vanuit het ziekenhuis wordt namelijk gesignaleerd, dat vele gezinnen niet meer kunnen functioneren als de moeder ziek is of uitvalt, omdat er dan niemand is, die zaak opvangt. dan niemand is, die de zaak opvangt. De groep wijst er op dat huishoudscholen zich zo zouden kunnen instellen, dat zij ook kinderverzorgers zouden kunnen afleveren. Over *family-planning*, dat juist degenen, die hieraan moeten doen er zo weinig van weten. De mensen kunnen soms ook niet naar de stad om het bureau op te zoeken. Ze vindt een rijdende bus die de Barios zou moeten ingaan om voorlichting te geven zeer noodzakelijk. (Blijkbaar is de groep hier toch niet zo bij met haar informatie, omdat Famiyá Planea, het hierboven opgemerkte euvel inziend, reeds zelf een poging gedaan heeft, met onderkantoren in enkele wijken, de zaak beter op te vangen. Uiteraard is wellicht de meest ideale oplossing ook de Famiya Planea aan het buurtcentrum te koppelen. Red. RUKU). Ten aanzien van de bejaardenzorg zijn de ideeën van de groep niet zo helder. Ze spreekt zich tegen het

Een studie van de Nederlandse schilder Ab Jonkmans, die lange tijd in Suriname heeft gewoond.

plaatsen van bejaarden in bejaardenhuizen en voor bejaardenzorgen in de wijken, maar zegt toch ook dat men denkt aan een bejaardencentrum. Zeer zinvol daarentegen lijkt ons haar streven voor *infrastructurele ontwikkeling van buurten* zoals Kanga, Zuid Bonam, enz. door middel van geasfalteerde wegen, busvervoer, straatverlichting enz. Ze wijst verder op de jeugdkriminaliteit onder de jeugd als gevolg van de werkloosheid, en op de werkloosheid door gebrek aan vakopleiding welke laatste wellicht ook meer via de buurtcentra kan worden opgenomen. En ze noemt als noodzaak een huis voor criminele debielen. Om alle maatschappelijke activiteiten te kunnen coördineren merkt de groep dat er vooral centraler gewerkt moet worden, hetgeen we niet anders kunnen dan beamen.

Over Socialisme

EDWARD A. DE JONGH

Geruchten doen de ronde, dat de minister van economische zaken om gezondheidsredenen zijn taak zal neerleggen. Voor een gezonde ontwikkeling van de economie, waarop tenslotte alle welvaart van onze gemeenschap steunt, is het thans de hoogste plicht van onze wetgevers op de meest consentieuze wijze in een eventuele vacature te voorzien. Uit de praktijk is komen vast te staan, dat semi- of non-intellectuele bewindslieden veelal de kunst niet

verstaan adviezen van hun universitaire geschoolde deskundigen op hun praktische waarde te schatten. In deze moeilijke tijden is het van het hoogste belang dat *gecapaciteerde* universiteitsmensen worden aange trokken om zoveel mogelijk *zélft* topfuncties te vervullen.

Onze gemeenschap is jaren ten achter op moderne sociale voorzieningen. Geen der politieke partijen werkt met een vaste doelstelling, een op

principes beruste programma. Frente en NVP zijn versterkt door jongeren buiten de actieve politiek, die zich dolgraag socialisten noemen, ofschoon socialisme nog steeds niet haar intrede heeft gedaan. Wij zien nog steeds hoe kapabele figuren, zoals minister McWilliams, zich als exponenten voor een reële socialistische omwenteling mysterieus afzijdig houden. Het is nog steeds particulier initiatief, het oude liedje, dat profiteert van de afwezigheid van algemene sociale voorzieningen, door: „spaarzin te bevorderen”, kapitaal-rente's op slinkse wijzen vast te koppelen aan *automatische* levensverzekeringen, onvolledige cao's op te dringen, ontslagen en prijsverhogingen te bewerkstelligen, politieke partijen financiële steun te verlenen, schatrijke dames geld te laten inzamelen voor liefdadigheidsinstellingen, enzovoorts.

Het hoogste uitgangspunt om sociale veranderingen te doen plaatsvinden is wel het ministerie van economische zaken. Tenslotte draait

alles om de economie, zoals we reeds opmerkten: arbeid, cultuur, opvoeding, paedagogie, en nog veel meer. Als de minister van economische zaken straks zijn taak neerlegt, zal in zijn vacature niet zonder veel wijsheid dienen te worden voorzien. Econ. Drs. Leito kan nú al, na zijn beginperiode van Antilliaanse gouverneurschap, zich op de borst kloppen en zeggen, dat hij eens gouverneur van de Nederlandse Antillen geweest is; dit hóeft niet pas na zes of twaalf jaar. Het is de morele plicht van de econoom Leito zich aanstonds al *beschikbaar* te stellen voor de vervulling van de taak van minister van economische zaken, desnoods met een vice-premierschap erbij plus een gouverneurssalaris bij uitzondering. Zijn universitaire opleiding, kundigheid en discipline staan garant voor een wijs beleid naar een moderne staat. Hij zal de grondslagen voor een socialistische staat zo snel mogelijk dienen in praktijk te brengen, hetgeen overigens niet bepaald hoeft in te houden, dat hij bij voorbaat reeds bekend dient te zijn met de

organisatorische werkwijzen van het socialisme. In elk geval zou hij (en in de NVP McWilliams?) als academicus de leiding kunnen nemen bij het gezamenlijk bestuderen en introduceren van de sociale politiek. Immers, socialisme is in feite een vorm van regeren, niet een wetenschap als zodanig. Men zal tegenover deze nieuwe vorm van regeren moeten staan als tegenover iets dat men *nog niet kent*, als tegenover een onontgonnen fenomeen. Men zal zich moeten voorbereiden haar te bestuderen vanaf een perspectief verschillend van die waaraan men lang reeds gewend is geraakt. Het zal vooral de taak van onze economen en sociologen zijn, de richtlijnen te bepalen om te geraken tot een binding op zoveel mogelijk alle terreinen de economie betreffende en die momenteel hopeloos los van mekaar liggen.

Een binding dus! Geen ondergeschiktheid aan de overheid! Het grote gevaar van anarchisme mag men nooit uit het oog verliezen!

Serving You....

is our business!

MADURO & CURIEL'S BANK N.V.

NAAR AANLEIDING VAN OVER SOCIALISME

Naar aanleiding van het hierboven afgedrukte artikel van De Jongh, die vol goede bedoelingen is, lijkt het mij nodig het volgende op te merken. De heer Leito, die nu momenteel gouverneur van de Nederlandse Antillen is, behoort tot degenen, wiens persoonlijke capaciteiten zo groot zijn, dat ze zijn politieke kleur in de schaduw stellen; een (voor alle) partijen acceptabele figuur zoals dat heet. Maar gesteld dat de heer Leito, in een voor de Antillen ongekend gebaar van belangeloosheid, het gouverneurschap zou prijs geven voor de ministerszetel van economische zaken zoals volgens de Jongh zijn morele plicht is, (ik ben hier niet zo van overtuigd) dit feit op zich zou toch geen garantie zijn, dat de Antillen de weg opgingen van een socialistische ordening. Gezien het politieke verleden van de heer Leito, zouden we met hem toch ook weer

belanden bij de zgn. free entreprise, zij het dat hij deze free enterprise wellicht beter zou kunnen administreren. Of niet? Of moet ik aannemen, dat zoals vroeger de weldenkende intellectueel bijna automatisch liberaal was, de weldenkende intellectueel tegenwoordig bijna automatisch socialist is?

In mijn artikel „Op zoek naar een socialistische partij” in het vorige nummer van RUKU heb ik er reeds op gewezen, hoe zeer het bij bepaalde partijen, en met name bij de D.P. van vóór 30 mei 1969, gewoonte was om met behoud van de free entreprise mentaliteit, zekere aspecten van het socialisme politiek opportunistisch te gebruiken, beter gezegd te misbruiken. En er zal wel geen partij op de Antillen of elders kunnen bestaan, of hij zal in zijn banieren socialistische kreten moeten

voeren. Hoe ver de verwarring in het algemeen al is, blijkt uit het antwoord van de Nederlandse Nieuw Links socialistische woordvoerder Laurens ten Cate op de vraag van een interviewer in Vrij Nederland (12 sept. 1970): Hoe zou een program van een socialistische partij er nu in Nederland moeten uitzien? Ten Cate: Dat weet ik dus niet. Ik weet om te beginnen niet goed wat een socialistische partij is. Vroeger dacht ik dat ik dat heel goed wist. Ik dacht dat het een programpartij was, die streefde naar het wegwerken van onrechtvaardige inkomensverschillen, die gelijke kansen wilde bieden aan iedereen, enzovoort. *Maar alle andere partijen zeggen dat ook.* De benadrukking is van F.M. De strekking geldt ook voor de Antillen. Alle Antilliaanse partijen verdringen elkaar voor de microfoon om te schreeuwen over sociale maatregelen, voorzieningen en wat dies meer zij. Maar het gaat, zegt de Interviewer in kwestie om de instrumenten van een socialistische politiek. Met andere woorden, om de bereidwilligheid, werkelijk die maatregelen te nemen die, zij het maar een beetje, tot een

OPEL REKORD

B

U

N

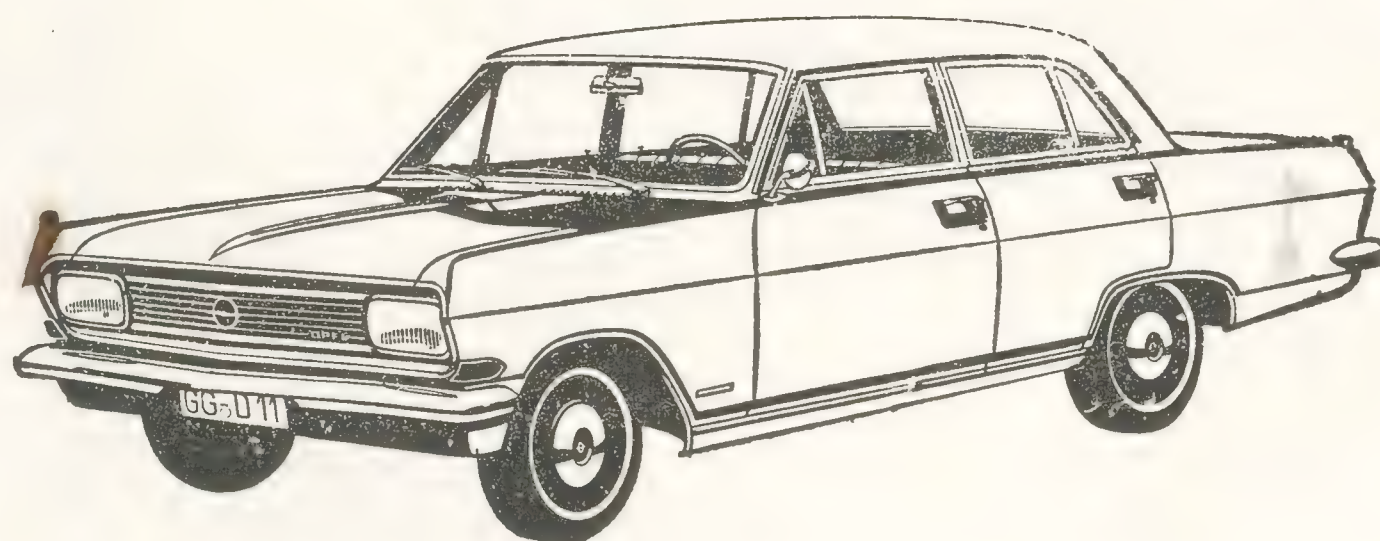
I

T

E

S

A

K

A

L

I

D

A

T

E. MORENO BRANDAO & SONS INC.

Salinja -- Habai

socialistische functionering van de maatschappij moeten leiden. Ik wil mij beperken tot maar één van dergelijke instrumenten, namelijk een grotere participatie van de Antilliaanse staat in ondernemingen, niet in het minst touristische. Is daar vooreerst kans op? En is een ongetwijfeld goede econoom als de heer Leito, uit het feit alleen dat hij een goede econoom is daar eventueel garantie voor? Neen. Hij zou het eerst moeten willen! Voor de kwasi socialistisch denkende partijen van verschillende pluimages op de Antillen, die in werkelijkheid nog steeds het *laissez faire* aanhangen, is DE grote uitvlucht, voor het handhaven van de status quo, het tekort aan mankracht. In de ogen van deze heren is het zelfs gewoon onmogelijk dat de Antilliaanse Staat, zelfs een bakkerij zou kunnen doen draaien, natuurlijk uit gebrek aan mankracht, terwijl het op de Antillen wemelt van bakkerijen, dus van bakkers. Om niet te spreken van iets monsterachtigs groots als een mijnmaatschappij. De heren willen eenvoudig geen verantwoordelijkheid op zich nemen. Zoals de joden in de woestijn heffen ze daarom hun handen naar de hemel (Nederland) en verwachten manna, nu in de vorm van talrijke industrieën die zich zomaar hier zouden moeten komen vestigen. En zelfs De Jongh in zijn goodwill ziet de zaak niet zuiver, waar hij stelt: Tenslotte draait alles om economie, zoals we reeds opmerkten: arbeid, cultuur, opvoeding, en nog veel meer. Immers, indien ons struikelblok voor een grotere participatie van de staat in de economische produktie, tekort aan mankracht is, dan moet op dit moment niet economie centraal staan, maar onderwijs. Een onderwijs programma waarmee het mankracht tekort teniet gedaan moet worden. De voosheid van de missie van de 42 commerciële missionarissen naar Nederland, die f 136.000 heeft gekost, wordt in dit verband duidelijk, als

EVERYDAY'S specials.

King Choy f 5.—

Foo Choy f 4.—

Eat Choy f 3.—

Each one a complete dinner.

Also NASSIGORENG

Special f 4.50

and RICE TABLE f 5.—

麗
都
酒
家

I D O

RESTAURANT

GOMEZPLEIN 4 — PHONE 11800

BOTICA DEL PUEBLO

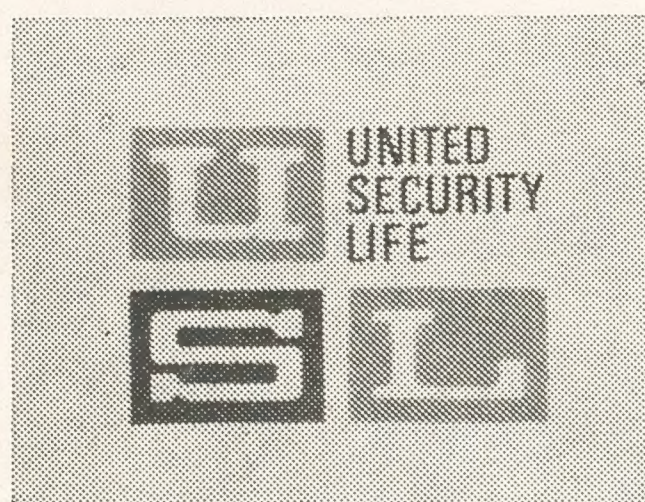
PUNDA: TELEFOON 12555

OTRABANDA: TELEFOON 23333

We hebben alles wat U nodig heeft aan medicijnen hygiënische- en schoonheidsartikelen en specialiseren in service:

U belt ons op.....

En wij bezorgen U het bestelde onmiddellijk!

Abo y bo familianan por depende riba UNITED SECURITY LIFE

INSURANCE CO. LTD.

MARKSTRAAT 20D — TEL. 12460

men beseft dat voor dit bedrag, misschien wel 10 Antillianen een universitaire opleiding hadden kunnen doen. En ik hoef niet op te merken wat dat voor de Antillen betekent.

Bovendien, ik kan drie zaken aan de debet zijde van de heer Leito stellen: Hij had moeten weigeren, 'benoemde' gouverneur van de Nederlandse Antillen te worden, zich eventueel wel bereid verklarende als kandidaat te gaan voor een door het volk te kiezen gouverneur. Uit zijn voorzitterschap van de werkcommissie die de economische samenwerking Antillen en Suriname verder zou bestuderen en uitwerken nadat Kroon en Pengel, de kontakten hadden gelegd is geen druppel water

voortgekomen. Tenslotte dat er op St. Maarten, een individu die in Dashiki zijn receptie bezocht omdat men hem een Black Power vertegenwoordiger vond verwijderd is. Hoewel het bericht in de kranten is verschenen hebben we van gouverneurswege geen protest gehoord. Hoe ironisch de identiteitskwesie wordt, blijkt wel uit het feit, dat achter de zgn. vooruitgeschoven zwarte posities: Leito en Kibbelaar, twee Beaujon's staan, respectievelijk als waarnemend gouverneur en als waarnemend gezaghebber. En ze zouden er wellicht niet staan als zowel de zwarte Leito en de zwarte Kibbelaar, geweigerd hadden zich te laten benoemen. (De vraag is overigens, of het staatsrechtelijk niet beter is, de gezaghebber van de grootse gemeen-

te, automatisch de gouverneur moet vervangen.)

Neen, voor mijn part kan de heer Leito maar gouverneur blijven. Als ik in onze maatschappij iemand voor minister van economische zaken acceptabel vindt, dan is dat de heer Norman Chumanceiro: Zijn 'socialisatie van kapitaal' is misschien socialistischer dan ideeën, die in feite neerkomen, op een kapitalisering van de arbeid. Maar we doen goed met de benoeming van Norman Chumanceiro nog even te wachten tot we gezien hebben wat er van zijn zinvolle investientcompany voor de kleine burger (Codeco) in werkelijkheid terecht komt.

F. M.

Bishita **THE ROTAN-HOUSE** den Penstraat

„CURVEN”
SALINJA

Dames & Heren

Mode huis *Curven*

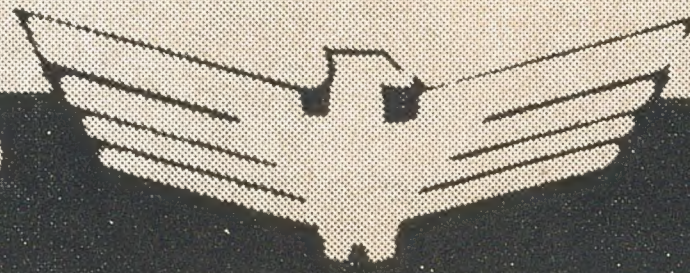
nu ook voor

dames- heren en

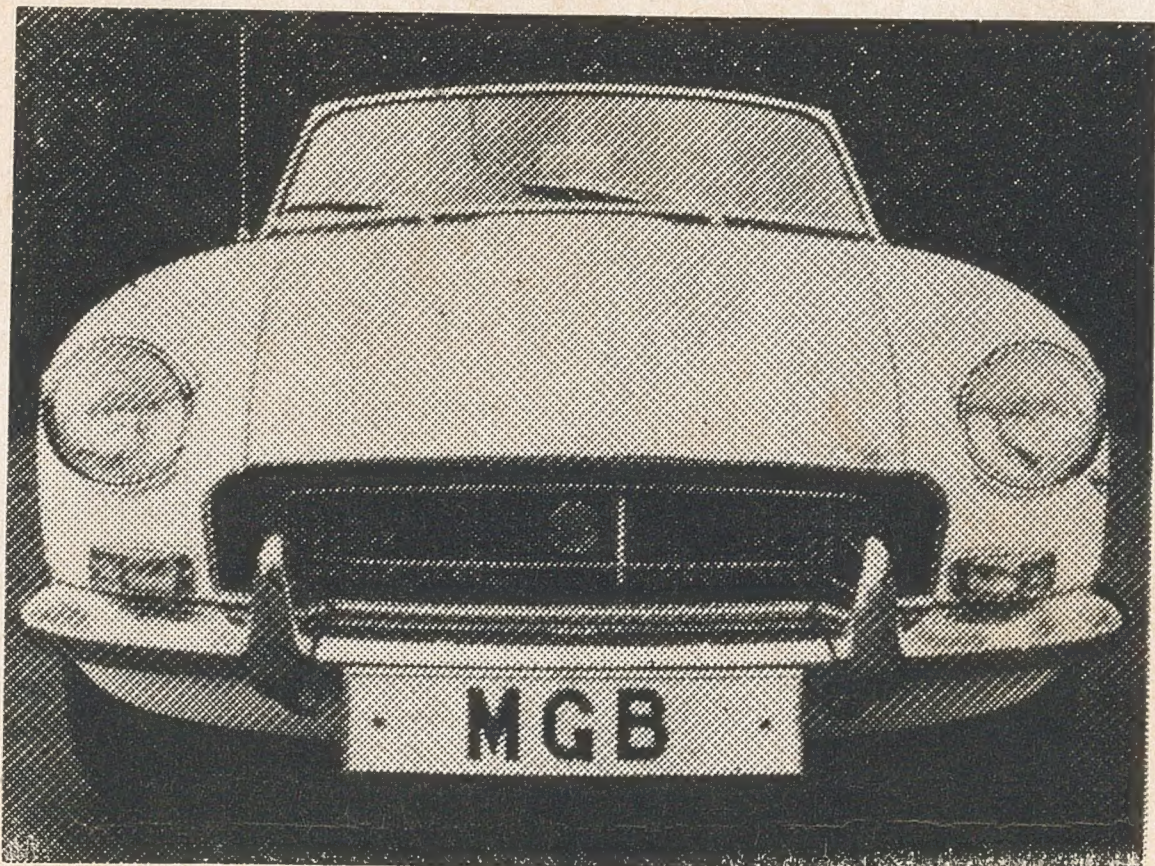
kinderschoenen.

„Waar alleen het beste
goed genoeg is voor U”

prospero

baiz

M. G. B.

E sportwagen di kalidat
i velozidad garantiza

SCHOTTEGATWEG OOST

SANTA MARIA

WHITE HORSE WHISKY

Heerlijke geuren die iets bijzonders beloven. Een charmant gehoor voor je verslag van de dag. En dan..... een **White Horse**. Dat stemt een man tevreden met de hele wereld en vooral met zijn whisky.

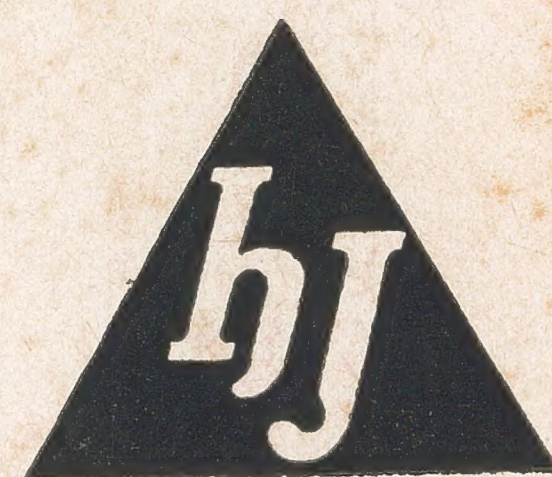
Goudgeel gloeiend in het glas. Dartelend op de tong. Zingend in het hart.

White Horse Scotch Whisky maakt gewone dingen tot een feest

White Horse Scotch Whisky scheidt sfeer..... altijd en overal

DE N.V. HANDELMIJ H. J. DE VRIES

Waterkant 92 — *Tel. 4242*
PARAMARIBO

PLANEA FAMILIA ADELANTA

HOPI TRASTORNO B'A EVITA

SUKURSALNAN

KAS DI DOKTER DI BARBER — habri diavienes 9.30—11.30 a.m.

CENTRO DI SALUBRIDAD — KAS CHIKITO

habri diarason 2.00—4.00 p.m.

Centro Famia Planeá

Bitterstraat 1a — Scharloo — Tel.: 11323

Lekker Fris

Bestel meteen een krat

tel. 36008 - 36001